

دوووارلار

دوووارلار

دوووارلار

دوووارلار

دوووارلار

دوووارلار

دوووارلار

باريشماز

دوو وارلار

بارشماز

عباسی، حیدر، ۱۳۲۲ -

دووارلار / نویسنده حیدر عباسی (باریشماز). - تهران: اوحدی، ۱۳۸۲.

۳۳، ۲۱۰ ص

ISBN 964 - 8234 - 04 - 3

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص. ۲۹ - ۳۰.

۱. شعر ترکی -- ایران -- قرن ۱۴. الف. عنوان.

۸۹۴/۳۶۱۱

PL ۳۱۴/ع۲۵۹

ع۲۹۸۵

۱۳۸۲

۱۳۸۲

۸۲ - ۲۹۱۱۸ م

کتابخانه ملی ایران

نشر اوحدی

نام کتاب: دووارلار

تألیف: حیدر عباسی

پیرایش و حروفچینی: مهدی عباسعلی پور

چاپ اول: ۱۳۸۲

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

چاپ: فراین

لیتوگرافی: امین

صحافی: سیاره

نشر اوحدی: تهران خیابان کارگر شمالی روبروی پارک لاله کوچه میر پلاک ۸

تلفن ۶۴۲۶۴۱۱ - تلفن همراه ۰۹۱۲۱۰۹۹۴۰۹

ISBN: 964 - 8234 - 04 - 3

شابک: ۳ - ۰۴ - ۸۲۳۴ - ۹۶۴

«يالتيف»

بىر نفر قۇناق اۋز قۇناقچى سىندان تشكرلر ائدن كىمى من ده بو
اثرى، شعرىن و اينجه ليگىن دامارلارىندا گزىب دۇلانا حورمتلى
گلىن لرىمه:

«أناھىتا» و «لىلا»

و قىزىم:

«سولماز»

كى ھمىشه اۇلدوقجا منە آرخاينلىق يارادىبلار و محبتله
دالغالانا اولدوزلو باخىشلارينا قۇناق ائدىبلر، بىر گۇرمە و
نىسگىب تىكەسى كىمى تقدىم ائدىرم.

«بارىشماز»

ايىللىر بۇيۇمۇ محترم فروغ آزادى گوندىلەيى نىن استاد "يحيى شيدا" نىن
تور كىچە صحىفە سىندە و آيرى يىرلردە يايىلان و اۇخونان، انقلابدان
قاباق و انقلابدان سۇنرا يازىلان سىر سىست «دووارلار ادلى» شعرە
بىنزرلر يىمىن يايىلاماسىنى دۇستلار يىمىن مىندن ايسىتە دىلر. اۇزوم
دە بو ايشە كۇنولسوز اولمادىغىما گۇرە، بو مجموعەنى يايماغا
چالاشىدۇم. بىئەلىكلە عزيز دۇستلار يىما و اۇخوجولارا
جان ساغلىغى دىلە يىرم و حق يانىندا اۇنلار يىن اوزو اچىق و آلنى آغ
اۇلمالارى ھىمىشەلىك آرزىمدىر.

بارىشماز

ايچينده چيلر

- ۱- دووارلار ديبينده شعيرله اوزبه اوز. الف
- ۲- باشلانيش يثرينه يك
- ۳- دويونلن ميش قاش ۱
- ۴- ياساق خيال ۳
- ۵- ياز هوسى ۱۲
- ۶- ائشيتميشدى ۱۴
- ۷- سرولر ۱۶
- ۸- سن وارايمسان نه ييم يۇخدور ۱۸
- ۹- بولاق اۇتوساتان ۲۰
- ۱۰- توتوموز ۲۲
- ۱۱- اۇدلو ديل ۲۴
- ۱۲- آجىقلى يان دووارلاردان ۲۵
- ۱۳- من سيزليك ۳۴
- ۱۴- قانسيز شه هر ۳۶
- ۱۵- ماتمين ايتى ۳۸
- ۱۶- تاپماجا ۳۹
- ۱۷- كندير گركدير ۴۱
- ۱۸- كونونو قارالما ۴۲
- ۱۹- سۇز سوز ۴۳
- ۲۰- چۇمچه باليقلار ۴۵

۴۶	۲۱- تمل
۴۷	۲۲- گزیرەم دونیانی
۴۹	۲۳- ھرجایی لار
۵۰	۲۴- سونام
۵۲	۲۵- سیجیللی لار و سیلاحلار
۵۴	۲۶- آغ قویون وتوی
۵۵	۲۷- آتلی
۵۷	۲۸- مالکیت محترم مدیر
۵۸	۲۹- آزادلیق
۵۹	۳۰- اینانمیشدیق
۶۰	۳۱- ایلغیملارا اینانیدیق
۶۲	۳۲- حرم آھولاری
۶۴	۳۳- اسکی باخیش
۶۶	۳۴- دویون لنمیش بوغازلار (مرثیه)
۶۸	۳۵- سورگون
۶۹	۳۶- داشلی یول
۷۰	۳۷- آغیر مان
۷۲	۳۸- سویو بولان دیردی
۷۴	۳۹- یاھن یا یوخ
۷۶	۴۰- گۆزە تچیم
۷۷	۴۱- تاریخی یازیرام
۷۹	۴۲- دۇیورلر
۸۱	۴۳- قۇناقچیم
۸۳	۴۴- قۇناقلیق
۸۵	۴۵- عنقالر خۇرەبی

- ۴۶- بىر تانىش كىمى ۸۷
- ۴۷- آغرى ۹۰
- ۴۸- آيرى دىللى ھىسايلار ۹۲
- ۴۹- چىلى بىلدىر شىرىم منىم ۹۵
- ۵۰- سىھىرلى دووارلار ۹۸
- ۵۱- نىجەسن ۱۰۲
- ۵۲- اولوم يوكلو طيارەلر ۱۰۳
- ۵۳- آرزى ۱۰۷
- ۵۴- داشگىنان سەند ۱۱۱
- ۵۵- بَأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۱۱۳
- ۵۶- آخىر چىرىنبە ۱۱۵
- ۵۷- داش اورە كلى سىلاھلار ۱۱۹
- ۵۸- دارگۇز ۱۲۲
- ۵۹- تپە گۇز ۱۲۴
- ۶۰- آنادىلى ۱۲۷
- ۶۱- قالىر سو كىمى اوزومە باخدىن ۱۲۸
- ۶۲- ياددان چىخىم ۱۳۰
- ۶۳- اوشا قلىق گونلرىم ۱۳۱
- ۶۴- كۇچ ۱۳۴
- ۶۵- اۇدلو تاج ۱۳۶
- ۶۶- يىنى شاعىر اسكى شاعىر ۱۳۷
- ۶۷- گولوش پىرلادى ۱۳۹
- ۶۸- دووارلار اگىر مە يىنجە ۱۴۱
- ۶۹- يۇرما منى ۱۴۳
- ۷۰- اۇو و من ۱۴۵

- ۷۱- نئجە باخمالييام ۱۴۷
- ۷۲- ياراميز دوواردير ۱۴۹
- ۷۳- جاملارلا حقيقت ۱۵۱
- ۷۴- يارپاقلار و كۆرپه لر ۱۵۳
- ۷۵- پير دايانسا يئر دايانار ۱۵۵
- ۷۶- سياستين ديلي ۱۵۶
- ۷۷- ائله او بويدا قال ۱۵۷
- ۷۸- كۆپوكلر ۱۵۹
- ۷۹- نندلردن دانيش ۱۶۰
- ۸۰- ايكي اوزلو ۱۶۲
- ۸۱- سورو جو قهرمان ۱۶۴
- ۸۲- بشتون آرمه ۱۶۵
- ۸۳- واري قيبله پيري شيطان ۱۶۷
- ۸۴- اوره ك ۱۷۳
- ۸۵- ايتيك ۱۷۵
- ۸۶- قاناد ۱۷۷
- ۸۷- تاريخ درسي ۱۷۸
- ۸۸- قوندارما ۱۷۹
- ۸۹- يئنه ده دووار ۱۸۱
- ۹۰- جيليز هاوا ۱۸۲
- ۹۱- اياقلى سو ۱۸۴
- ۹۲- ديه رديم ۱۸۶
- ۹۳- نه ايديك نه اولدوق ۱۸۸
- ۹۴- هاياندا سان ۱۸۹
- ۹۵- پاخيل گويلر ۱۹۰

- ۹۶- كىچىلىر انسان ۱۹۳
- ۹۷- اۇ سۇز ۱۹۴
- ۹۸- دئدىم اينانمادىلار ۱۹۶
- ۹۹- جىزىق ۱۹۷
- ۱۰۰- دۇزوم ۱۹۹
- ۱۰۱- يوخو ۲۰۱
- ۱۰۲- ائشىدىب ائشىدىلمەمك ۲۰۳
- ۱۰۳- لغت لىر و آچىقلامالار ۲۰۵

هوالحق

دووارلار ديبينده شئعيرله اوزبه اوز

باريشماز تخلصلو شاعير يميز اوستاد حيدر عباسي نين چئشيدلى يۇنلرى اولان شخصيتى باره ده، مقاله لر و حتى كيتابلار يازماق اولار. او عربجه دن نهج البلاغه و انگليزجه دن بير سيرا شئعيرلر، ناغئلار و پوئستلر و فارسجادان مولانين شاه اثرى مثنوى و باشقا شئعيرلر آذربايجان توركجه سینه چئويرمكله، بو دورد ديلده اوز مكمّل تسلطونو باجاريقلا گؤستميشدير. مثنوى حاققيندا يازديغى «شرح انور» آدلى كيتابى اونون بيلمسل شخصيتينين يوكسك سويّه ده اولدوغونو ثبوت ائتمه يه كيفايتدير. باريشماز رومان و پوئستلر قلمه الماقلا، بو حيطه ده ايسه اوز باجاريغيني بيلديرميشدير. اونون «مخنثلر» آدلى رومانى و «اونودولماز خاطيره لر» عنوانلى حئكايله لر توپلوسو بو باره ده آيدين دليل دير. او «گولنده هر زامان...» و «شاعير و شيطان» آدلى نومائشنامه لرى ايله پيئس يازماقدا ايسه اوز مهارتيني

سینامیشدیر. باریشماز اینجه صنعت عالمینده ایسه مقتدر و باجاریقلی دیر؛ خطاطلیق، رساملیق، حکاکلیق و هیکل تراشلیق صنعتلرینده ایللر بویو چالیشمیش و اوز قابلیتینی گوستره بیلیمیشدیر. آنجاق بیزیم بو مقاله بویونداکی دانیشیغیمیز قیسیسا حالدا اؤنون پوئتیک شخصیتینه حصر ائدیلیمیشدیر.

I. باریشماز آذربایجان چاغداش پوئزیاسینین آوانگارد شاعیرلری سیراسیندا یئر توتور و آدی بو ادبیاتین قالارقی آدلاری ایله بیرگه سسلنمکده دیر. او اوزون-اوزادی ادعالار واسیطه سی ایله یوخ بلکه شعرینده کی زنگین لیکله اوز اؤنجؤلویونو ثبوت ائتمیشدیر. *ناظیم حکمت، تی.اس.الیوت، لنگستون هیوز، آدونیس، البیاتی، فروغ، شاملو، ساهیر و سهند* کیمی اؤنجؤل شاعیرلرین شعرینی، اوریژینال دیلده اؤخویان و اؤنلارین خاریقه ابداعلاری ایله تانیش اؤلان شاعیرین ابداع آردینجا اولماغی بللی و بئله لیکله اؤنجؤللوک یؤلونو ایزله مه سی دوغال مسأله دیر. باریشماز ادبیاتیمیزین بیدعتچیلریندن دیر آما بو بدعتچیلیک ادبی اصالت و سنت لره دال چئویرمه یوخ بلکه اؤنلاری قاوراما قلا برابر وجودا گلیمیشدیر. اؤ های-کوی اهلی دئیل و بیر آن اولسون، شؤهرت آردینجا گز مه میشدیر. آنجاق بونولا شعرلرینده کی ائستتیک خصیصه لر اؤنون آدلیملیغینا سبب اولموش و یازدیقلاری سرحدلری آشیب تۆرک دیللی

اۆلكه لردە دە، يايئىنلانىب و بىرسىراسى ايسە ترجمە اۆلاراق
دۆورى مطبوعات يۆلوايله باشقا دىللى اۆلكه لردە اۆخوجو
رغبىنى قازانا بىلمىشدير.

II. بىرسىرا ادبىياتچىلار دىلىندىن ائشىدىلنلرە گۆرە، بارىشماز
زاماندىن قاباقدا اۆلان بىر صنعتكار كىمى تىقىم ائدىلىر. منجە اۆ
يالىز اۆز زامانىنىن شاعىرى دىر. آنجاق اۆزلىرىنى اۆنونلا چاغداش
بىلن بىر چۆخلارنى توهمە قاپىلمىشلار و البىتدە زامان شاعىرى
اۆلماق هر شاعىرىن گۆرەوى اۆلدوغونا خاطر بارىشماز اۆچون دە
مزىت سايىلمايىر. بلكە زاماندىن دالىيا قالمىشلار بو گۆرەوى
اونوتماق بۆيۆك بىر نقىصە دىر. بارىشماز نە دۆنىامىزدان
گىتمىشلرە، نە دە هله دۆنىامىزا گلەمىشلرە بلكە دۆنىامىزدا اۆنونلا
بىرگە ياشايانلار شاعىر يازىر و بئله لىكلە شاعىر يالىز شاعىرىن
نفس چكىدىگى زامانىن طلبلىرىنە داىر يازىلمالىدىر و بو شرطايله
يازىلمىش شاعىر گلەجكە ايسە اۆزۆنو قۇرويوب ساخلايا بىلر.
فضولى، صانب، ساهىر، سهند، شهربار و... اۆز زامانلارنىنا يازماقلا،
اثرلىرى اۆنلارنىن گلەجكلىرىنە قالارقىلىق وئىقەسى اۆلموشدور.
بارىشماز ايسە بو اۆنملى نكتەنى درىندىن درىن دۆشونمكلە اۆزۆنو
يامسىلايانلار جرگەسىندىن آيىرراق اىكىنجى **فضولى**، اىكىنجى
صانب، اىكىنجى **ساهد...** اۆلماق ايستەمەمىشدير؛ اۆ يالىز
بىرىنجى بارىشماز اۆلماق و قالماق ايستەمىشدير و بو سۆزلە

باریشماز یالنیز اؤزۆدور، باریشماز دیر. اؤ اؤزۆنو درین گوسترک
اؤچون - نیجه دئمشکن - لیللمه ییر و ساده سؤزلری
چتین عبارتله بوروشدوروب اؤخوجونو آلداتماغا
چالیشما ییر، بلکه چتین دۆشونجه لری اؤلدوقجا ساده عبارتله
واسیطه سی ایله آشیلاماق ایسته ییر. آنجاق بو یولدا اؤنون پوپولیزمه
قایلما دیغی ایسه اؤنملی دیر.

III. باریشماز اؤز آنا دیلینی بۆتون ظرفیت و ظرافت لری ایله
تانییر؛ کۆتله دیلی و مدنیّت ایله تانیشلیغی بیر یاندان و
تۆرکجه میزین اسکی ادبیاتینی قاورادیغی باشقا طرفدن اؤنون
اثرلرینده دیل زنگین لیگینه سبب اولموشدور. اؤ قیرخ ایلدن آرتیق
تۆرک دیلی اۆزه رینده یۆرولماز جاسینا چالیشمیش و ائل دیلیندن
قولاغینا ایلك دؤنه اولاراق دهین لغت لری، کینایه لری، تئرمینلری،
آتا-بابا سؤزلرینی یادداشینا آلاراق اؤز اثرلرینده یئرلیجه سینه
ایشلمکله بیر دهیرلی خزینه کیمی محافیظه ائتمیشدیر. اوستاد
یحیا شیدا همین نکته یه استناد ائده رک اؤنون اللی - آلمیش
صحیفه لی «اودوملو دیره ک» کیتابینا دایرة المعارف دئمه یی یئرلی
بیلیر. ^۲ هر حالدا باریشمازا آذربایجان دیلی و مدنیّتین جانلی
ائنسیکلوپئدیاسی دئسک یانیلما میشیق. اؤ دۆشونجه لرینین
اقتضاسی اۆزره بیر چۆخ لغتله و گۆزهل ترکیبلر یاراتماقلا
دیلمیزین گلیشمه سی اوغروندا چالیشمیشدیر و بو جهتدن

اۋنون اثرلىرى فيلولوژىك تحليللرە اويغون گۇرۇنور.

IV. بارىشماز پۇنژياسى نىن اونودولاسى اۇلمايان اساس
جهتلىرىن بىرى، عىرفان گۇزەسىندن بارىندىغى دىر. اۇ فردىتە
قاپىلمادان، انسانى اوستون سجيەلر سۆسلەين و خالق
قاينغىسىندا اۇلماغى گره كلى بىلن عىرفانا اوره ك باغلامىشدىر و
شعرى اومانىزم جيلوهلرىنى اوزۇندە يىغارق انسان و انسانلىق
تجلىلى دىمكىدىر. اۇ اولومسوز آرزىلارا قاپى آچمايىر
و مغلوبىتدن قاچىرىر و بونا گۇره ده حق يۇلوندا اولن قهرمانلار
ياسىندا مرثيه يثرينه حماسه يازىر و ائلى اوج آلماغا تهيىج ائدىر:

منه مرثيه دئمه،

منيم مرثيهلره ياغدىرماغا

گۇز ياشىم قالمايىبدىر.

منه نيهلردن،

ندن لردن دانىش؛

تانيفرتىمى ياغدىران يثرى،

تانييىم. (ص ۱۶۱)

بارىشماز قورتولوش يۇللارنى ايزله يهر ك انسان آزادلىغى
اوغروندا گنجه دن دانىشماقلا، گونشين ان وفالى وورغونو
اۇلدوغونو گۇسترميشدىر و اۇنملى بوكى تۇپلومسال آنلاملارى
داشىيان يئددى كلمەنى - محبت، دوشونجه، تالاش، دۇزۇم،

دۆيۈش، عدالت و نيفرت - صادالاماقلا غير مستقيم اولاراق سانكى
 اۈز سلوك مرحله لرینی تقدیم و اۈخوجولارینا تكلیف ائتمیشدیر.^۳
 اۈ غلوی غایه لره تأکید ائده رك عیرفاندان معیشت قازانجی الله
 ائتمك اۈچون بارینماق ایسته ين كیمسه لری تنقید آتشینه توتاراق
 سؤیله ییر: «صوفی نین آلتی سجده اثرینده قاواریب دۆیونله نن
 یترده، الینده ده ایشله مكدن قبار اولماسا، صوفی لییه تۆپوره ن بیر
 دیلنچی دیر».^۴

V. باریشمازین قوتسال متنلر و خصوصیه قرآن کریمدن
 ائتگیلندیگی، اۈنون بیر چۈخ میصراعلاری نین نور بزه یینه
 بوروندویوندن بللی دیر. قرآنین غلوی آنلاملاری بعضاً درج و بیر
 چۈخ سطیرلرده ایسه حل و اسیطه سی ایله اۈنون پۈتتیک
 یارادیجیلیغیندا کۈنۈل اۈخشایجی اولاراق اۈزهل یتر توتور. بو
 ائتگی یالنیز مضموندا یۈخ بلکه فورمادا ایسه گۈزه چارپیر. اۈنون
 دئییم طرزی، قوتسال متنلرده گلن خطابی لحنه یاخیندیر و اۈبو
 لحندن بارینماقلا دۈشونجه لرینی اۈخوجولارا آشیلاماقدا موفق
 گۈرۈنور. بو باره ده آرتیرمالی بو کی من باریشمازی اۈخویارکن
 یادداشیمدا پارلایان «لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ
 ظَلِمَ وَ كَانَ اللَّهُ سَمِيعاً عَلِيماً»^۵ آیه سی ایله ماراقلاندیغیمی
 دویموشام.

باریشماز شعرینده گۈزله نیلمز آما یئرلیجه ایشله ين کلمه لر،

فعل لر و عبارتلرین گلمه سی، نهج البلاغه ده گئده ن دئیم طرزینی ایسه خاطرلار دیر و بونلار اونون بو قوتسال متنلرین بحرینده دریندن دالدیغینا قایدیر.

VI. باریشماز دوشونجه سینین چوخ حیصه سی توپلومسال قونولاردا حصر ائدیلدیگینه گوره ایستر- ایسته مز بیر سیرا کلمه لر اونون اثرلرینده یوخاری فئرانسدا تکرار ائدیلمیشدیر و **ج.ام. رابرتسون** دئدیگی: «بیر سیرا کلمه لر و تئرمینلر بعضی یازیچیلارین ایضاسی حؤکمؤنده دیر»،^۶ باریشمازین ایسه حاققیندا قبول ائدیلمه لیدیر. «نیفرت» و بو کلمه ایله ایلگیده اولان آناملار اونون شعیرلرینده آشار- داشاردیر. دؤنیا سویه سینده **نیکولای واپتنساروف** ساواش شاعیری، **نزار قبانی** قادین شاعیری، **احمد مملر** اؤفکه (غضب) شاعیری... آدلانمیشلارسا، **باریشماز** ایسه نیفرت شاعیری عنوانینا ان اویغون آددیر. اونون بۆتون اثرلرینده نیفرت آنلامی کؤلگه سالمیشدیر و همین آنلام دقتله باخاندا، گئیش بیر سویه ده اؤزونه یئر توتور و نهایتده بیر فلسفی متؤد (Method) کیمی، یاشایش ساحه سینده انسانین ان گره کلی احتیاجینا چئوریلهرک قییمتله نیر.

نیفرت له سئوگی نین معنا باخیمیندان قارشیلیقی اولدوقلارینا، باخمایارق، پئسیخولوگیا جه تدن نؤرمال بیر انسانین وجودوندا چیین- چیینه دایاناراق یئگانه بیر مقصدی ایزله ن ایکی نفسانی

عنصر دن عبارت دیر لر.

بیر اوزون یاز اولسون، بیر اوزون ده قیش
یاخشئی یا، یاشئی اول، پیس ایلن آتیش
ناغیلار بزه یی پر یلر کیمی
باتلاغا باتانین الیندن یاپیش^۷

باریشمازین نیفرتی، احساساتی بیر نیفرت دئیل و اونا گوره ده
هر اصیل شاعیر کیمی شعری ده انسانلارا و نسنه لره احساساتلا
یاناشماق یوخ، بلکه انسانلارین و نسنه لرین وارلیغینی حیسن
اتمک دیر.

انسان یارانماییب داشدان دمیردن
گوزه للیک کونلونه دویونلر سالیئر
توشگولو بیر باخیش اوی دورور اونی
زنجیره چکیلیر، گنیشدن قالیر^۸

بیر سیرا شعیر لرین شنلیکدن توره دیکلری دانیلماز دیر،
آما باریشمازا گلدیکده، - آدونیس دئمشکن - اینانیریق
شعیر یالنیز کدهر اولان یئرده یارانیر. ^۹ او - مایاکوفسکی
تکلیف ائتدیگی تک - توپلومسال تاپشیریق اوزره شعیر
یازیر و هر اصیل شاعیر کیمی دیدره گینلیکلره معروض
قالدیغینا گوره چوخلو دوشونجه لر اویره نیر و بئلنچی
اویره نیشن سونوجو، کیتابلاردان الده ائدیلم اویره نتی لردن

داھا آرتیق و فايدالى دىر. كىتابلار شاعىرىن دۇنيا
 گۇرۇشو بارەدە اولان فىكىرلىرىنى نىظاملى شكىلدە يىكونلاشدىرا
 بىلر، آما بو دۇنيا گۇرۇشو بىر عاطىفى و حىسى تىجرىبە اىلە
 ياناشمايىنجا، شئىر دەىرسىز و قورو بىر فىلسفى مۇوضوعا
 چئورىلە جكدىر.^{۱۰} دئدىگىمىز كىمى بارىشمازىن نىفرت شئىرلىرى
 ياشادىغى تۇپلومدان الدە ائتىدىكى عاطىفى و حىسى تىجرىبەلر
 كۇلگە سىندە قلمە آلىنمىشىدىر:

نئجە بۇى بۇىلاماىم وصالدان سنە
 نىسكىلر آىنمە دۇن بىچن زامان
 سايرىشان اولدوزدان نە يازىم سنە
 باتلاقدان گۇىلرە گۇز تىكن زامان^{۱۱}

سعادت بولودلارنى انسانلىق تارلاسى نىن باشى اوستە
 گۇرمەىن بارىشمازىن اۆرەىى يانغى اىلە قۇورولسا دا اۆمىدىنى يثرە
 قۇىمايىر و بىر يىنى چاره گۇستەرەك ائللرى دىرچلىشە دۇغرو
 يۇنلدىر و بو يىنى دىرچلىش يۇلو، نىفرت دىر؛ نىفرت اىىرنىج اىشلرە
 و زهله تۇكن عمللرە قارشى، نىفرت ظۇلمە و ظۇلمكارلارا قارشى،
 نىفرت آىرى سئچكىلىك تۇرەدنلرە قارشى و بو نىفرت عربلرىن
 «آخِرُ الدَّاءِ الكُبْرُ» (يارايا داغ قۇىماق سۇن داوادىر) ضرب المثلينە
 ياخىندىر. اۇ محببىتىن ياساق اولدوغو چاغىندا نىفرتە سىغىنماغى
 انسانىن گۇرەوى دئىە گرەكلى بىلىر:

سئویرم دؤیۆرلر سئومە یە خاطر

سئویلن زامان دا

دؤیۆرلر منی.

ائندیرین بابامین پاسلی قیلکینجین،

قوروملار ساللانمیش هیسلی تاواندان،

زاغلايئن تیه سین،

سیندیرین قینین،

اورداکي یاساقدیر

سئویب - سئویلمک،

یاشاماق ایستهرم نیفرتە خاطر. (ص ۷۹)

بو شعیرده «سیندیرین قینین» جۆملە سیندن موباریزە نین
همیشه لیک اولدوغونو دؤیوروق و نیفرتین، اولن گۆنه دک،
شاعیردن آیریلما یا جاغینا ایناملا یانا شیریق.

باریشمازین نظرینجه انسانین وجودوندا یوغرولان نیفرتین
یوخالماسی انسانین یوخالماسی دئمکدیر. نیفرت شمعینین
سۆنمه سی، انسانین اولمه سی ایله برابر دیر. اودوملو دیره ک
پۆئماسیندا زاواللیجا اولدورولن به یین انتقامینی آلماق اوچون
یئددی ایگید، یئددی شمع یاندیراراق اونون گۆزۆ یاشلی آناسینی
شمعلری سئیر ائمه یه چاغیریب اۆزلری اؤج آلماغا یۆنه لیرلر.
یازیق قادین آلتی شمعین سۆنمه سینه دۆزۆرسه ده آنجاق نیفرت

آدلى سۇنۇنچو شمعين سۇنمەسەنە دۇزە بىلمەيىر و يالوارىجى
باخيشلارلا اۇنو آرتىق ايشىق ساچماغا چاغىرير و نهايتده اۇنون
سۇنمەسى ايله قادىنين دا حياتى نين شمعى سۇنۇر.^{۱۲}

باريشمازين تكليف ائتديكى نيفرتين ايچينده سئوگى آنلامىنى
دا اۆستون سويده ايزله مك اولور. اۇنون ظولمكارلارا قارشى
توتدوغو نيفرت پۇسگورەن مۇوقعينده، مظلوملارا نسبت
بسله ديگى محبتي اعلا درجه ده گۇرمك مۇمكوندور. «يئر اۆزونو
گولر اۆزه حسرت قۇيان آغ ائولى لر» ه خطاباً يازديغى «آرزى»
باشلىقى شعرينده دئير:

سيزده اولان

اولوم يۆكلو طياره لر منيم اولسا،

اۇنلار يئان،

اولكه لره واي خبرين داشيمارام،

اۇنلارلا من،

ايلده بير يول ات دادمايان اوشاقلارا

ات گتيررم.

ديل كسمه رم،

ديل اولارام

ديلسيزلرى دانيشد يررام،

گولوشلرى

دۇداقلارلا بارىشىدىر رام. (ص ۱۰۸)

و بىر باشقا شعرىندە «پۇلاد آتاشۇو شىغايىب اوزاق-اوزاق
اولدوزلارنى دىسگىندىرەن تمدن ادعالى آدم زادلارا» اۆزونو
توتاراق «سىلاھلارنى يىرتىجىلىق موزئىينىن رفلرىندە
چۆرويه جكلىرى» آرزوسويلا برابر سۇيله يير:

من سىلاح تك دئىيلم كى،

دىندىرندە اولوم قوسام،

تىفاق يىخام،

محبته سونجوق آتام،

ياخشىلىغا يامان دئيه م؛

يىرى، گۇيو تىترتمه يه سالانلاردان،

آتوملارنى سىنه سىنى يارانلاردان،

بىر قوجا قلىق محبتي،

بىر دۇدا قلىق گولوشو،

بىر ال بويدا كؤلگه ليگى،

پاي ايستىرم. (ص ۱۲۱)

حيدر عباسى نىن اثرلىرىندە باخمادان اۇنجه، نىفرت آنلامىنى
اۇنون اۇزو اۆچون سىچدىگى تخلصونده ايسه تام شكىلدە گۇرمك
اۇلور: «بارىشماز». بو بىر تاخما آد دئىيل بلكه بوتون اثرلىرى نىن
خلاصه سى اولاراق اۇنون يارادىجىلىق پروسئسىندە كى نىفرت

آنلامین چئشیدلی یونلرینی گوستره ن بیر گۆزگودور. «تاریخین
سیرفاسیندان قئیمه - قئیمه اتلرینی آختاراراق، ایتگین گئده ن
گونلریندن یازماق، اونا قانئق وئرمه دیگی» حالدا بارئشما یا جاغینی
بیلدیره رک دئیر:

ایتگین گئده ن گونلریمی تا پماینجا
بارئشما زام.

خالقئیم ایسه

بارئشما زدیر. (ص ۱۷۶)

بارئشما زین خالقئی جوغرافیایی سینیرلرده یاشایان بیر معین
خالق دئیل بلکه هارادا سا بیر مظلوم ائل یاشایر اونون خالقئی
ساییلیر و استعمار آخینینا معروض قالان بوتون میللت لر اونون اوز
خالقئی کیمی تانیتدیریلیر:

گله جکلرین شیرین چؤره بین
بؤمبا دؤنده ریر استعمار الی
عرب قانییلان قووه تلندیریر
ایسرائیل کیمی بؤیوک انگلی^{۱۳}

*

گؤرؤرسوز اونون یاراما ز الی
فلسطین لینی ائویندن قوور
گؤل آچما میشدان "شیلی" باغچاسئی^{۱۴}
سازاق یارادیر، قونچه ده بؤغور

حۆرماتلى جمعيت شناس، اوستاد دۆقتور على اكبر ترابى
«باريشماز شاعير هاچان باريشار؟» سۇرغوسونو ايرهلى سۆرهرك
«باريشيق نغمه سى» باشلىقى بىر شعرينده: «هئچ اولارمى اودايله
سو قاريشا؟ / قونوشا ياخشى - يامان؟ / نورايله ظولمت باريشا؟»
كىمى سؤاللارا جاواب اولاراق يازير:

قوى بولانلىق نه كى چاى وارسا دورولسون،
جاى - چمنده سۇنالار مجلسى شنلىك له قورولسون،
اتل يولوندا چاپان ات صاحىبى
داشلىق - قايالىق اولسا دا يوللار

نه يىخىلسين، نه يورولسون

حق گونش نور سا چاراق هريانى توتسون
ظولوم ادلى نه گولك وارسا قوروتسون

بشرىت نه يامان وارسا، يالان وارسا سوپوروسن

قاموسوندان داها ناكس ليگى سيلسين،

ظاليمين، قولچوماغين نسلى كسيلسين

جاناوارلىق دىنى انسان اونوتسون

حاخلى سان اوندا دئسن كى:

نه شيرين دير، نه يثرينده گوزهل اتلرله باريشماق،

يثرى واردير دئيه سن اوندا:

گرهك گويلره ال تاپمادا اتلرله ياريشماق».

نيفرت مؤوضوعسونا اساسلاناراق، باريشمازى آذربايجان
 ديلينده شئير يازان باشقالارلا مقايسه ائتمك ائله ده ده يرلى بير
 ايش اولاييلمز و بونون سببى نيفرت آنلامين باشقا شاعيرلرين
 شعرينده اولماديغينا يا خود آرتيق سئيره ك اولدوغونا قايئدير.
 نيفرت مؤوضوعسونو معيار توتدوقدا آنجاق اونون پوئتيك
 فعاليتيني دونيا ادبياتي سويه سينده يازيب - يارادان شاعيرلر
 آراسيندا عرب شاعيرلري **احمد مطر** و **معين بسيسو**، فارسجا يازان
 شاعيرميز **احمد شاملو** و اوز يوردداشى **ب.ق. سهندين**
 ياراديجيليغينا ياخين بير پروسسده ايزله مك مومكوندور.
 باريشمازدان هر بير شئير اوخوياندا بئلنچى بير قناعته
 چاتيريق كى «ادبيات يالنيز بير توپلومسال ساحه ده و مدنيتين بير
 پارچاسى ساينلاراق اوزهل بير محيطده وجودا گلمگ امكاني تاپا
 بيلر». ^{۱۶} توپلومدا ياشاماق ايسه، انسان وجودوندا يوغرولان ايكي
 اساس خصيصه نين بروز تاپماغينى طلب ائدير: سئوگى و نيفرت.
 توپلومسال مؤوضوعلاردا و خصوصيله اؤفكه و نيفرت
 قونوسوندا قلم چالان شاعيرلرين بير چوخونون اثرلري، شئير
 يوخ بلكه شوعاردئر و شئير عنواني ايله قلمه آلدئقلاري، آرتيق
 ايدئولوژيك سؤزلره و پارتيا مراجعت نامه لرينه بنزه بير. اونلارلا
 مقايسه ده بو جهتدن سه باريشماز تام باشقادئر. اونون
 ياراديجيليغندا شعريت عنصرنو دالغالى گوروروك. آنجاق

بونولا لئونارد یونگر - ین، تی.اس. انلیوت - ون شئیرلری باره ده یازدیغی سۆز باریشمازین ایسه حاققیندا یئرلی دیر. او دئییر: «انلیوت - ون شئیرلرینده گۆزه لیکلره اۆره ک باغلاماق لحظه لری آز و اۆته ری دیر».^{۱۷} هر حالدا باریشمازین نظرینجه شئیر یالنیز حقیقتین خدمتینده اولمالیدیر و حاقدان ساوایی هر نه یه سه شئیر یازماق خدمت دۆنونا بۆرونن بیر خیانت دیر:

شعرین دهیری هر شئییه دۆز باخماغیئلاندیر
مشاطه لیگین رۆونقی قاش یاخماقیئلاندیر^{۱۸}

نیفرتین تۆکه نیشی، نیفرتیه معروض قالان پیسلیکلرین یوخالماسینا باغلیدیر و بو پیسلیکلرین سه یوخالماسینی یالنیز اۆتوپیادا گۆرمک اولور و بئلنچی بیر گۆزه ل شه هر ایسه ال چاتماز بیر اوجقارلیقتا تیکیلیمیشدیر و بونا گۆره ده نئجه کی انسانین وجودوندا ابدی اولاراق سئوگی و محبت وار، ائله جه ده نیفرت اولمالیدیر.

VII. الینیزده کی «دووارلار» آدللی بو مجموعه، منجه باریشماز یارادیجیلیغینین ان اۆنملی حیصّه سی دیر. او بورادا هم محتوا هم ده فؤرما باخیمیندان مدرن شئیرلر یازماق قابلیتینی اۆستون سویه ده گۆستره بیلیمیشدیر. بو ییغجام شئیرلرده تصویرلر (image) بۆتونلوکله گۆزه ل و یثنی اولاراق شعریّت ائلثمانلاری آشار - داشاردیر. آلیتراسیون، آسونانس و سایره بو کیمی بدیعی

صنعتلردن فايدالانماق و هارمۇنيايا دقت يىتتىرمكەلە شئىرلرلرلرلر
 آخارلىغى تامين ائدىلميشدیر. بارىشماز لفظايله فورمانى اويغون
 دورومدا ايلگىلشدیرمكەلە ذهنينده كى معنانى اؤرگانىك شكىلده
 ايفاء ائدیر. اؤ شعرين گره يى اولان موسيقى ايله عاطيفه آراسىندا
 اويغون انسيت ياراتميش و همين بلاغى اؤزه للىك اؤنون
 اثرلرينده كى لحن قابارىقلىغىنا سبب اولموشدور. اؤ بو واسيطه ايله
 اؤخوجوسونو آغلانماق ايسته ينده آغلادير؛ اؤنو ظولمه قارشى
 نيفرت سيلاحيئا ياراقلاندىرماق ايسته ينده ياراقلاندىرير و
 يازدىغى گاهدان ايسه كؤرؤكلنميش دمير تىكه لرينه تاي كاغيذ
 اؤزه ريندن ياندىرىجى قور كىمى سىچرايير و اؤخوجونون اؤره ك
 عصبلىرینه قونماقلا اؤنا بؤينوندا اولان گؤره وى خاطيرلادير و
 ايرلند يازىچىسى جورج ۱۹۰۰ دئمىشكن بو نكته يه تاكيد ائدیر كى:
 «آنجاق آخیردا اينانا جاغيئمىز بو كى دؤنيادا يالنىز بير سؤى وار:
 انسانلىق سؤيو».

*

و سؤزؤموزون سؤنو بو كى:

سروى،

سروليگينه خاطر سئوهن بارىشمازى،

بىز ده آنجاق،

بارىشمازلىغىنا گؤره سئويرىك؛

اۇباريشان گۆن،

بىز دە اۇندان

كۆسە جه يىك.

ودود دوستى

أتک یازیلار

- ۱- نیچه فریدریش، چنین گفت زردشت، ترجمه داریوش آشوری، نشر نگاه، تهران، ص ۱۳۷
- ۲- باریشماز، عباسی، حیدر، اودوملودیره ک، نشر تبریز، ۱۳۶۷، ص ۴
- ۳- همان، ص....
- ۴- باریشماز، عباسی، حیدر، شرح انور، جلد اول، نشر هما، تهران ۱۳۸۲، ص ۷۳
- ۵- قرآن کریم، سورة نساء، آیه ۱۴۸
- ۶- رنه ولک، آوستن وارن، نظریه ادبیات، ترجمه ضیاء موحد و پرویز مهاجر، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۲، ص ۲۰۲
- ۷- اودوملودیره ک، ص ۵۱
- ۸- همان، ص ۵۶
- ۹- آدونیس، علی احمد سعید، پیش درآمدی بر شعر عربی، ترجمه کاظم برگ نیسی، انتشارات فکر روز، تهران ۱۳۷۶، ص ۱۱۹
- ۱۰- براهنی، رضا، طلا در مس، جلد دوم، ص ۱۰۰۰
- ۱۱- اودوملودیره ک، ص ۵۳
- ۱۲- همان، ص ۲۲
- ۱۳- باریشماز، عباسی حیدر، نغمه داغی و استعمار، تبریز ۱۳۶۳، ص ۴۸
- ۱۴- همان، ص ۵۲
- ۱۵- فروغ آزادی، آدینه، آر دیجیل نومه سی: ۲۹۷۴، شنبه ۳ مرداد ۱۳۷۱، ص ۷

- ۱۶- ایگلتون، تری. نظریه ادبیات، ترجمه عباس مخبر، نشر مرکز، تهران، ص ۱۱۳
- ۱۷- یونگر، لئونارد. ستایش و سنگسار، ترجمه غلامحسین فرنود، انتشارات رز، تهران، ۱۳۵۶، ص ۲۴
- ۱۸- باریشماز، عباسی، حیدر. سس، نشر هما، تهران، ۱۳۸۲
- ۱۹- یوسفی، غلامحسین. چشمه روشن. انتشارات علمی، تهران ۱۳۷۹، ص ۳۰۹

باشلانیش یئرینه

دووارسیز شه هردن گلن مسافیری، آج گۆز شه هرین دووارلاری اۆز
کامینا چکدیکجه، دووارلارین سایى آرتیردی. هویوخموش^۱

مسافیر بیریندن کی بیر دوواری بویاقلامادایدی، سؤروشدو:

«بویاقلادیغین بو دانقاز شئی ندیر؟»

دئدی: «دووار».

سؤروشدو: «دووار ندیر؟»

دئدی: «دووار شه هرین داماریدیر».

سؤروشدو: «داماردا دۆلانا قانین هنریندن ایاق داشا دهینده، اۆرک

سیز لایار، گۆز یاشارار. دووار آدلانا بو دامارین هنری نه اولار

بيلر؟!»

دئدى: «اۋنون هنرىندندىر كى بۆتون شەھر راحات نفس چكىر.

قۇرخوسوز گزىر. دووار شەھرىن بزهىي دىر!»

سۇرۇشدى: «قۇرخو، كىمدن؟ نەدن؟ نىيە؟»

دئدى: «اۋغرودان، ايرىدن و...»

سۇرۇشدى: «دئدىگىن بو اۋغرو، ايرى، ھارالئىدىر؟ كىمدىر؟

نەتەھردىر؟»

بىر آز دوروخوب دئدى:

دئدى: «بورالئىدىر. ائله اۋزۆموزدندىر و...»

مسافر دئدى: «بو قدهر يىتر. وگلدىگى يۇلدان قايتىدى.»

دئدىلر: «قۇناق قارداش بىر قۇندوقون جان اۋل...!!»^۳

جاواب وئردى: «اۋ يىترده كى دووارلار ئىن سايىسى اداملاردان

چۇخدور، تىكجە دووار راحات نفس چىكە بىلر!!!»

دۆيۈنلن مېش قاش

سۆرۈشۈدو:

اۆرك نېيە،

يۈمروغا بنزەير؟

دئديم:

قاشلارېن، نېيە و نەزامان دۆيۈنلەنر؟

دئدى:

بېر زاددان چىمچەننە،

آجىغىم گلندە.

دئدیم: اۆرک ده،
ایرین لر ایچره باشقالیق آختاران،
چیین لر باشین گۆدن،
قاشقالارا^۴ خاطر،
دۆنیا منیمکی دیر،
دییه ن لره خاطر،
حیاتین دۆیونلنمیش قاشیدیر.

«ياساق خيال»

گئجه نين شله سيني آغیرلاتمادایدى،
بايقوشلارین اوغولتوسو.
قاناد گرمیشدى، باشى ميزین اۆستونه،
قوزقون^ه کیمی قارا بیر بولود.
سن، یثرى نین ایچینده اۆتوروب دئدین:
"گل یثرى بۆلک!!"
گۆزله رینین ایچینه سۆزن،
آین ایشیغیندا،

دۇداقلانمايان فيكىرىنى اۇخودوم،

تيتره ديم،

اؤلوم حؤكمؤ اوزونه اۇخونان، توتوقلو^۶ كيمى.

سن،

فيكىرىنده اويانان،

ياساق^۷ بير خيال ايله،

زنا ائله مك فيكىرىنده ايدىن.

گؤزلىرىندن قورخويا دؤشودوم.

سؤيق قيش بىردن بىره ايچه ريمى بؤرودو،

اؤشودوم،

اؤشودوم،

اؤشودوم.

گؤزلىرىمى يوموب دئديم:

گل بو داشلارى اته يىندن توك^۸،

اؤلدوغوموز تۇرپاغين قولاغينا،

آناسى "يئر" چاغىرىبىدير قارداش!

اؤنون بىر آدىنى پارچالاما گل.

*

باتيردى باغىر تيمى،

فيكىرىنده اويانان،

ياساق او خيالىن سسى،
تيني هر بير خواهشه بوراخان او خيال،
قويمادى قولقلارين،
اوكسوز كلمه لريمين اوزونه قاپى آچسين،
اشيتمه دين،
اشيدنمه دين.

*

داشلارى بيريره چاتيب،
بورا منيمكىدير دئدين.
اوجيك بزه دين.
"منيم" سوزو ديلينه گلن گوندن،
مقدس آدلانديلار، يئرسيز ساواشلار.
كولگه ليه خاطر يوخ،
قانلى يارق اولماغا خاطر، بوى آتيرديلار،
ياشيل ساچلى آغالار.

*

سن اوجيك تيكن گوندن،
"بيز" "من" لشديك.
بوگون،

تام چيركىن ليه دايقلانان انسانين نطفه سى،

اۋ ايلك هۇرۇن دووارىن دالداسىندا باغلاندى انجاق.
بيلنمىرم،

هانكى بىر زهرلى خيالىن بادەسىندن،
اسرتدى سنى،^{۱۱}

فيكىرىندە اويانان،

اۋ ياساق قىزىن اللرى،

بيلنمىرم اۋ ياساق تىنن هارالارىندا گزىردى سنى،

اۋ خۇليا ساچلى خيال.

سن دووارا سۇيكەنن گۆندن،

شۇن اويانان ايتى وهنگىلتى دن دۆشمەدى.^{۱۲}

ايندى،

بىر ادلى يىر،

مىن ادلىدىر، مىن بىر اويناشلى،^{۱۳}

مىن بىر باشىنان باشى بىر ياسدىغا قۇيان يىرىن،

بىر قاتىندا،

بىرىسى ساىماز يانا،

اۋلكەلرىن حياتىنى،

كۆهنە كتاب كىمى،

ناشى - ناشى واراخلايىر.

اۋ بىرى قاتىندا دا بىر آيرىسى،

اۋز غمی نین تارلا سینی،

قیشلامیش یاز دۇشۇندە اۇراقلا ییر.

تیکدیگین اۋ ایلک دووارین هنریندن:

یترین بیر دۇشۇ،

یاریسینا شیرین سۇد امدیرنده،

اۋ بیریسینه ده،

ایرین - چیرک امدیریر قارداش!

گۇزلرینه آیین ایشیغی سۇزولن اۋ شوم گئجه ده،

یاساقسینز^{۱۴} فیکیرلری یاتاغینا چاغیر سایدین،

ایلک اۋغلونون آدی،

"یاشار" اۋلوب یاشاداردی.

قیزجیغازی^{۱۵} نین آدی،

"سئویل" اۋلوب سئویلردی.

سحر - سحر

سو چیلن میس کۆچه لردن اۋتن زامان،

آچیق قاپیلارین چرچیوه سینه،

سئوگی^{۱۶} میخلاناردی.

سن،

بیراۋزلو یثریمیزی،

مین اۋزلولویه چاغیر ماسایدین،

اۇغلانى نىن آدى "اسكندر" اۇلوب،

دۇنيا منىمكى دىر دىمزدى.

"نە دىر قولو" اۇلوب،

قۇپوزونو ھندوستاندا تۇولامازدى.

"ھىتلر" اۇلوب،

آتىنى شۇرانلىق بىشىن لردە چاپدەرمازدى.

"ناپلئون" اۇلوب،

گىجە يارىسى قىزاندا،

مىنلر جە لىشى اياقلايىب،

^{۱۷}دۇنيانىن اۇ بىرى قاتىندا اۇزۇنو سۇيوتمازدى.

نە گۇزلردن كسىم^{۱۸} اۇلاردى،

نە دە آلچاقدان كىير.

نە دە،

اىشىتمەين، آغىر قولاقلا اۇلاردى،

كى اۇنلارا خايطير،

دىنمز داشى قولاقلا ندىرئىب،

آدىنى قۇيسونلار "صبير"^{۱۹}

ايندى،

بىر آدى، مىن اۇلان يىر،

دىرىلىكدن پايسىز فلكره،

نئجه حسر تله باخماسين؟!

نئجه،

دۇشلىرىندن سۇد يىرىنه

اۇد پۇسگوروب،^{۲۰}

اۇز سىنه سىنين يوردونو ياخماسين.

دئمه ديم: سنين هنرىندن،

كۇرپه لرین آغيز يىندان،

سۇد قۇخوسو يىرىنه،

قان قۇخوسو گله جك؟

دئمه ديم: سولار باش يوخارى آخا جاقلار؟

دئمه ديم: آهلار يىمىز باغرىمىزى دله جك؟

دئمه ديم: باشلار يىمىز فئر تىناسىز^{۲۱} اولما ياجاق؟

دئمه ديم: انسان اوجوز اولاجاق؟

دئمه ديم: دووارلار محبتين مزارى اولاجاق؟

دئمه ديم: دامارلار قان ساخلا ما ياجاق؟

دئمه ديم؟

دئدويم؟! يا يۇخ؟!

گل سنى، ايندى،

ياسلانميش تۇيلاردا،

قاندا اۆزه ن دووارلاردا،

قىبىلە اۆلموش بۆلۈملۈك،

اثر تەلەنمىش اۆلۈملۈك، گزىدىرىم قارداش!

سەن داھا، ھانكى بىر دامازلىق ايدىن،

اى سحرىن اۆزۈيۈندىن،

"دان" ادلى قاشىنى، اۆغورلايان ياراما!

مەن،

سەن ھۆردۆيۈن ايلك دووارىن ھىرىندىن،

اىكى ھوسلە پۇرتۆشمۈش،

اداھلىنى گۆردۆم كى،

سۇيۇق ياتاقلارايىلە زىنا ائلە بىردىلەر.

انالارى گۆردۆم كى،

سۆدلو دۆشلەرىنى دووارلارا ساغىردىلەر.

امزىكلى اوشاقلارى گۆردۆم،

كى اجلارىندىن،

بارماقلارىنى سۆروب، باغىرىردىلەر.

سەنىن ھىرىندىن،

باشلارىندىن زاي،

قويروقلارىندىن يۇغونلايان ھاكىم لەر،

دووارلارىن سۆروسونو،

باشلارىنىن اۆتلادىردىلەر.

سنین هنریندن:

۲۴

ایری، نارین،

نارین ایریدیر.

داها من سنه نه یی دئییم ای یاراما!

بو سنین هنری نین،

هله میندن بیریدیر!!!

ياز ھوسى

ياش تۇرپاغى،

ياز ھوسى ايله

اييله يه - اييله يه

گزنلر ده وار.

ياز ديه،

قۇندارما گۆللرى^{۲۵}

قىرۇولو آتۇشقالارىن^{۲۶} آرخاسىندان،^{۲۷}

اييله ينلر ده آز دئىيل.

۲۸

املی یینی،

ایی سیندن تانیان قویون کیمی،

یازی تانی ییریق.

قیشین یاخاسینا گۆل تاخماغینان،

یازلارا آداخلانماز

۲۹

اۆلمازلارین اۆلا سیدیر،

امزیکلی قویونون،

۳۱

قودوزلارا ائیمه سی.

۳۲

ائیدیرمه بیزی.

اۋشيتميشدى

اۋشيتميشدى كى،
شعريم آينا كىمى دىر.
باخانين عثبىنى اۋزونه چىر پار.
ساحاتلار،
شعريمه قولاق آسدى.
آينادا كى،
اۋزونه زىلله نىن اۋزونه،
تائىشلىق وئرمەدى.

دووارلار

گۆلە - گۆلە دئدى:

ياشا واللاه،

سۆز كىين لين كىمى حلاليندير.

دئديم:

حاققين گۆجو بئله دير.

ساغليق وئرهن ساغ اولسون؛

گۆلر ماسكانين آرخاسيندا،

آغلاماق دا

آنانين سۆدو كىمى، حلاليندير.

سرولر

سرۆى سئويرىك
الچاتمازليغينا خاطير،
سرۆى سئويرىك،
دؤرد دووار ايناسيندا،
اؤزؤنو تىكرارلامادىغينا خاطير.
سرۆى سئويرىك
لۇوقا^{۳۳} بارماقلارئين آراسيندا،
كؤورهك^{۳۴} چىچكلر كىمى،

دووارلار

حالدان گئتمه ديگينه خاطير.

سروي سئويريك،

ياشيلليغي بوتون فصيل لره،

شاباش ائديگينه خاطير.

سروي سئويريك،

اييلمزليگينه،

سروي ليگينه خاطير.

سرولره،

سروليكدن باشقا،

بير سؤز اويره دنلر،

بيلمه ليديلر آنجاق

كى:

سروين يئخيلماسين گورمك اولار،

امما...

آچاقلارا خاطير،

كيچيلىب، كيچيلىب،

گولدانلارا گيرمه سين، يوخ.

سەن ۋارىمسان نەيىم يۇخدور

من دئمىرم بو دۇنيادا،

نەيىم ۋاردىر،

نەيىم يۇخدور.

من دئمىرم،

باشىم اۆستە آي دۇلانىر،

اولدوز سۆزور.

من دئمىرم بىر ماتاحام

آدلار ايچرە آدىم ۋاردىر

دوۋارلار

من دئميرم كى بير باشام
باشلار ايچره باشيم واردير.
من دئميرم گوزوم اوسته قاشيم واردير؛
داشلار اوسته داشيم واردير.
امما گوزل! سويله گوروم،
سن واريمسان،
نه ييم يوخدور.

بولاق اۆتو ساتان

بولاق اۆتو ساتان ھا رايلايىر: ^{۳۵}

بولاق اۆتو،

پۇھرە يارپىز،

يازىن گلمە سىنە اينانىم،

يا قىشىن سىنە سىندە،

سۇيوقدان قۇرولدىغوما.

باشىنى چك

۲۰ آي آتۇشقا سىنى ياز ھوسى ايله،

قېشىن اۆزونه آچان، بۇياسىز اينجه خيال،

بو ساتىجى نين اۆزونه

ياز ساتىجى ليغى دۆشمه يير.

ياز گلسه

اۆزۆ اۆزۆنه ايناندىرار.

چۇخ تلسمه،

گۆرۆنن كنده، بلد نه لازيم.

توتوموز

ياشئل ساچلى توتوموز،

دوورادان بۇيلانىب،

سن ياتان اوتاغىن،

ايچينه باخدئ.

سيزين حىطدن بۇيلانان آما آغاجئ،

بيزيم توتون اياغئنا،

بهى كيمى،

بئر قئرمىزي آما آتدئ.

دوورالار

گۆلۆشدولر،

گۆرۆشدولر،

امما...

بیز گۆرۆشنامه دیک،

قارا طالعیمیز،

دووارلاری بیزدن،

اوجا تیکمیشدیر.

اۋدلو دىلى

يۇلوموز آيرىدیر،
سۆزۆموز آيرى،
سنىن توتدوغونون،

عكسى منىم دیر.

۳۶

سن دووارلارا گۆوه نیرسن،

من ایسه،

اۋدلو دىلیمه.

بیلیرسنمى ھىچ...

شام ادلى يانماسا،

اۋزۆ دوواردیر؟

دووارلار

۲۴

آجىقلى يام دوورالاردان

من،

دوواردان آجىقلى يام.

هر بير يترده دووار وارسا،

سانجار منى.

اگر دووار اولماسايدى،

اۆره يى ميز بير چيرپىنان قونشوموزلا،

قونوشاردىم.

سالخيم - سالخيم محبتي،

باخیشیندان درهن زامان،

اودا،

منیم باخیشیمدان،

اوره ییمه یول تاپاردی.

دووارلاری گۆدمک اوچۆن،

بوز کۆپک لر ساخلامازدیق.

بیر قارئیلیق لئشه خاطر،

اۆزۆن ساتان قودوزلارلا،

قوولمازدیق.

اگر دووار اولماسایدی،

دۆزنمزدین آغریما سن.

من ده،

سنین ایاغینی،

قییماییدیم داشا ده یسین.

دیرناغینان ات اولاردیق،

آیریلمازدیق.

قونشوم منیم سیخینتیما اویونمزدی،

من ده اونون آجیسینا آجیناردیم.

بیر اووجلوق،

اوزو قارا تورپاق اوچۆن،

يۆزلىر،

مىنلىر،

بوز بالتاسى^{۳۷} ايگىتلىرىن قانلارنى،

آخىتمازدىق.

آنان سىنە دىمزدى كى،

بوغلارنى باسىب بوغان،

اسلان اوغول!

واى خىبرىن گىتىرسەلر دۇزەرم من،

اۋلدۆرمەمىش دۇنر اۋلسان،

دۇزىنمەرم.

اگر دووار اۋلماسايدى،

هر آنانىن محبىتى،

يشر اۋزونون اوشاقلارنى،

محبىتە دۇيوراردى.

دووارلارنى تعريفىندە،

سىجىرراما - سىجىرراما^۳،

سۇز يازمازدىق.

دووارلارنا ناققىش وئىرىب،

يۇل آزمازدىق.

دووارلار

منىم،

سنىن،
چۆره يىندن،
بۆز كۆپكەر ساخلا ماغا،
پاي اولمازدى...
كسىلمزدى،
مىنلر ايگىت، مىنلر قۇچاق.
دىلسىز باخان داشا خايطىر،
قوزولار تىك.
كۆپكەر،
دووارچى لىق فاكولتەسى،
آچىلمازدى.
بىش اۋن نفر،
آلچاق باخىش،
قىسسسا فىكىر دووارچىنى،
وهرهۋولادىب^{۳۹} ازديرمزدىك.
فىرۋونلار اياغىنى داش ازمەسىن،
چىيىن لردە گزديرمزدىك.

*

بىرىنجى يۇل دووار تىكن!

شىل اولادى الين سنىن،

قورويایدی بارماقلارین،

دووار دییه،

ایکی داشی بیر بیرینه چاتان کیمسه!

اگر دووار اولماسایدی،

گۆزۆم قان یاش الهینده،

گۆزیاشلاریم اته گی مین کۆزلرینی سووارمزدی،

های وئره ردی هارایما قونشوم منیم،

اتک اولوب،

الووومو یئلله مزدی.

"من" اولمزدی آبیده میز،^{۴۰}

"بیز" اولاردی.

اگر دووار اولماسایدی،

دووارلارین دالداسینا،

داها غربت دئمزدیلر،

اثویمیزده،

غریب کیمی، یاشامزدیق.

یاسدا گولوب،

توی اثوینده آغلامزدیق.

بیر ملردیک قوزولار تک،

بیر آغلایب،

بیر گۆلردیک.

*

من دوواردان آجیقلی یام،

ایندی ده وار،

کۆچه لردن اؤتن زامان،^{۴۱}

بۆز کۆپک لر آنلاماسین،

گۆز-گۆز ائدیب،^{۴۲}

دووارلارین جنده یینه تۆپوره رم.

آجیقلی یام...

دووارچی لیق بایراغینی یئلندیرن،

اؤز کۆلگه سین یارالایان کۆپک لردن،

چیپان کیمی،

ایکی گۆزون آراسیندا قباری لان دووارلاردان،

آجیقلی یام.

*

اگر دووار اولماسایدی،

دووارلارین اۆز و کیمی،

ایکی اۆزلولوک،

قائیمیزلا دۆلانمازدی،

سۆیوق - سۆیوق قارشیلانماق، تانیمازدیق؛

ساللاخلارا بۇى بۇيلايىب،
آداملىغى ھۇيلامازدىق.^{۴۳}

غملىرىنى اۇولاياندا،
اۇولاناردىن.

غم آلايىن پۇزماق اۆچون،^{۴۴}
غم داشىندا سۇولاناردىن.^{۴۵}
كۆپ قارىسى،^{۴۶}

دووارلارنى كۆلگە سىندە،
بۇزايلىرى،

بۇغوشماغا بسىلە مەزدى،
قورتلاق بىيىن ژىئىرالارى،^{۴۷}

ھارايىنا سىسلى مەزدى.

دۆيونلولىر،

دۇلاشئىقلار،

خۇنچا گۆلو اۇلمازدىلار.

من دوواردان آجئىقلى يام،

اۇد دا ياغسا گۆيدىن اگر،

آجئىغىمدان،

دووارلارنى كۆلگە سىنە چكىلمەرم.

اۇلماسايدى دووار اگر،

دۇرد بىر يانا آچىلاردى پىنجرە مېز.

ھەرگۈن سحر،

گۈنش ايلن دۇغولاردىق،

^{۴۸}دۇغودا بىز.

آخشام اۆستۈ، دىنج آلاردىق،

^{۴۹}باتى آدلى ائوئىمىزدە.

سحر بىزدە،

آخشام سىزدە،

بىر قىلىقدا دۇلناردىق ايكى مېز دە.

*

اۋيۈنمزدىك،

مىن قاپىلى ائوۋچون بىز.

اۋيۈنردىك،

بىر قاپىلى يىر اۋچون بىز،

بىر تانىدان اۋزگە تانىرى تانىمازدىق.

*

دووار تىكن! سنە لعنت،

اۋز ائويندە،

غريب كىمى آە چكەنن،

آهى گۈرۈم،

ياخسین سنی.

قوزئی ده کی ائویمیزدن،^{۵۰}

زاماندیر کی خبریم یوخ.

دوغوداکی دوغمالاردان،

آیریلانمیر کونلوم منیم،

باتی اوچون،

لاپ اوره ییم بیر تیکه دیر،

گونئی یه ده چاتمیر الیم.^{۵۱}

امما نئیلیم...

دیلک لریم،

دووارچی لار قورساغیندا،

سینیلمه یین بیر تیکه دیر.^{۵۲}

من سيز ليگ

قابار يلميش اولو داغين اته گينده دا يانيب،^{۵۳}

دئديم:

"گل"

"گل" ائشيتديم.

هارا يلا ديم:

"گت"

"گت" ائشيتديم.

اؤز-اؤزومه قايئتديم.

باخیشیمدان ابھام،
اۆره ییمدن قۇرخو سیلیندی،
داغین بىم بیاض ذهنینده،
مندن باشقا
بیر زاد یۇخ ایدی
داغ منى تیکرارلامالایدی
من داغی یۇخ،
ھارایلادیم:
آھای.....

سيز ای.....

خولیارین ساچینی ھۆرەن،
۵۴
اۆزلرینە دە یابانجی

سارساخلار

۵۵
منى سوسدورماغا،

شیشیریلیمیش منلری یۇخ
من سیزلیگی منە گۆرسە دین.

قان سىز شەھەر

بوزلوغا چئوريلن،

قانسىز شەھەردە،

بوزلامىش باخىشلار قارشىلار سنى.

گۆزەلىم،

قلىنى سىخماسىن آنجاق،

بوزلامىش باخىشلار،

دوواخلى^{۵۶} اۆزلىر....

محبّت،

۳۶

دووارلار

نەقدر اۆلومسوز اۆلسا،^{۵۷}
بیر قانا دۆیمایان پاسلی قیلینج تک،
موزه لر رفینه،
یثرلەشن دئییل.
هر بیر شئی،
موزه لیک اۆلورسا اۆلسون،
سئوگی ایله محبت،
موزه لیک دئییل.

ماتمىن ايتى

بىر دۇداق گولوشدە،

بىلمىرم نەوار.

دۇداغا چاتمادا،

سىلاخلار تۆكۈر، ماتمىن ايتىنى،

اۇيالىدىر بشر.

دووارلار

۳۸

تا پىماجا

يارانمىشىن،

يارانىشدان،

اۈزۈ بۇيدا پايى واردىر.

*

يارانىشدان،

وارلىغىمى بللندىرن،

كۈلگەم بۇيدا، كۈلگە ليگىم،

يىتر منە.

*

ايندى تاپين،
بورادا من،
باغدادا دا،
كۆر خليفه ديه نلرى،
اۆزۆم بۇيدا ياشا دىغيم،
سانجىر نه دن؟!!!

گندیر گر کدیر

گۆزه لیم،

دییه ردیم ساچیندان،

کمند هۆره رم،

سینه نین باغینا

آشماغا خاطیر،

باغیشلا،

باغیشلا سۆزۆمده دورومسوز ^{۵۸}اۆلدوم،

محبت اۆچوسون،

آشماغا خاطیر،

کمندین یثرینه،

گندیر ^{۵۹}گره کدیر.

گۆنۈنۈ قارالما

دئيرسن،

ئانپه لرین آدیملاری نین سسی ایله،

سندە گزیرم.

*

گۆنۈنۈ قارالما،

قۇخویارسان منده،

گۆزه لیم،

ئانپه لردن ایره لی سۆر،

اۇندا،

منی ده دورغونلوقدان،

آلا بیلرسن.

سۆز سۆز

میلیونلار دفعەلەر،
خییال دۆزۈندە،
سوزلری دۇغراییب، تشرۇر ائتمیشم.
نیفرتین داریندان،
آسمیشام سیزی.
اۆدور
من،

سوزلردن جان دیلن میرم،

دىلن چى دگىلم،
لته چىن دە يۇخ،
جانىمى سىزلردن پاى دىلن مىرم؛
بىرجه زاد اىستىرم،
اۇلمايان دئىيل،
آچمايىن،
تۇولانان لىشىمى داردان،
قوزقونلار لىشىمى داغىدان زامان.
قۇروقچو اىسته مز جسدىم منىم.
قۇروقچو پايىنى چىخما مىشام من،
سىزلره،
بالامىن ياوانلىغىندان.

چۆمچە بالىقلار

آخىنى،

اۆزۈ يوخارى اۆزە - اۆزە

چارلى - چىراز،^{۶۱}

بىچىر اۆزگونچو.

اۆزلىنى،

اختيارسىز - اختيارسىز آخىنا تاپشىران،

چۆمچە بالىقلار،

لۇوقالانىرلار:^{۶۲}

بونجا چارپىشماق،

بىزە خاطر ايمىش.

تمل

قانىملا قىزاران،

سنگرىن داشىن،

آزادلىق يوردونا،

تمل قۇي دىدىن.

آرزى سى نىن زاوالى

اۋزۈندىن گۆزۈلو گلن قارداشىم،

سنىن آرزىنى،

آرزى لارىمىزا سال ائتدىگىمىزە خاطر،^{۶۳}

بىزى باغىشلا.

۴۶

گزیرم دۆنیانی

گزیرم دۆنیانی،

آددیم - آددیم.

آچیلان قاپیلارین چرچیوه سینه،

میخلانیب،

پیرسی میس^{۶۴} قیافه لر؛

بۆکوک وجدانلار.

*

چیچکلرله بز نیمیش دووارلار،

اوخشایاجاق گۆزلریمی،

دییەردیم.

آیلاردیئر،

باریئت قۇخوسونون ایچینده یۇل گئدیرم،
بۆتون دۆنیاینین کوچەلرینده.

*

بو گۆنوموزون طالعی بودور.

گله جه ییمیز؟!!

گۆرۆنن کنده بلد نه لازیم.

نه ییلیم،

بلکه ده بیر معجزه!!!

*

اؤلۆنۆ ده ایناندیئرماز،

دایناسۆرلار دۆورانیندان

قۇپماغییمیز.

ھەرجايى لار

ھاياتىمدا،

آلا-قۇلاي

اۆزە دەير بىر زاد وارسا،

اۇدا بودور،

من اۆيۆنسم،

ھەرجايى لار

دۆيۆنرلر.

دووارلار

۴۹

سۇنام

قىرخ حرامىلر تۇرۇندىن،

آچدىغىم اۇگۇزەلە،

قىرخ گۇن،

قىرخ گىجە،

تۇى توتمالىيدىم.

گىردەيىنى،

قارتال سئوهر قايلار اۆستە،

بىزەمەلى ايدىم.

سۇنامىن،
قېرخ حرامىلر تۇرۇندا،
چۆرۈپ چاغلار ئىنا آجىمايانلار،
بەگنمە دىلر فىكىرىمى.
قۇمىسالىقدا سالىدىر دىلار،
سال نىتلى، ساسى مىشلار
سارايىنى.

ايندى بىر منم،
بىر دە سئۇدىگىم،
بىر دە قۇمىسالىق.
ھاۋادان بولۇد كىچىندە،
قېرخ حرامىلر قاققاسىنى ئىشىدىرم.
بولۇد سوز دا،
قورۇيا باغلانان قوزۇكىمى،
گۆيەرنى يىرىنە،
قورۇموش گەۋەن كۆللار ئىنا،
قىسىدە يازمالى يام.
ياغىشا يالوارىم،
يا....

قورۇلۇغا قاتلاشۇم؟!

سېجىللى لىر و سىلاھلار

قور تولوشو،

باشلانېشىندان اثر تە دۇغولانلار ئىن ھنرىندىن،

آچىق قايىلار ئىن باغلىلىغى منىق اولار؛

اىت آرپا بىبەر؛

آت سۆمۆك گمىرر؛

آراچى^{۶۵} يۇغونلايار؛

- يارادىجى يۇخ، -

۵۲ سىلاھلار قاققىلدا يارلار؛

-كھلىكلر يۇخ، -

سۇز قاپاندا چكىلر؛

قزىل،

غزل بايدا سىندا اولچولر؛

سىلاخلارا سىجىللى يازىلار؛

امما بىر شه شه رىن سىجىللى سىنه،

بىردن قول چىكلر؛^{۶۶}

ياساقلانمىش كىتابلارنى،

چارىق گمىرەن كىچىلر،

يىتم يىرىنه اوتلا يارلار؛

منطق قورشاق اوپر؛

مدرسه،

دوزاق دا اولايىلر؛

قورتولوشلارنى،

باشلانمىشلار يىندان اثر ته دۇغولانلارنى هنرىندىن.

آغ قويون و توي

سوكون،
اوتگه لريميزي،^{۶۷}
اغزيميزا گتيره ن، آجيسينا،
دوزمه ييمز،
اوز باشينا دئييل، يولداش ا
آغ قويونو،
ياسدان اوترو بسله مزله.

آتلى

قان ترين ايچينده،

تۈزلۈ - تۇرپاقلى،

^{۶۸}
ھۈولەسك،

اۈزۈنۈ يىتىردى آتلى.

^{۶۹}
يۈۈى نين بوراخىب آخسايان آتىن،

سۈيلەدى:

يۇللاردا يۇللوق قالمايىب،

ھريانا گئديرسن، ۵۵

اۋيوق - اۋيوقدور.
آتلى دا يۋرولور،
آت دا بو يولدا.
آغ بوغلو،
چال پاپاق،
قوجامان مهتر،
آتى نين قاشقاسين،^{۷۰}
اوخشايىب دئدى:
گوناه نه آتدادير،
نه ده يولدادير،
كوراوغلو مهتر ايسه،
آخساماز قيرات.

مالکیت محترم مدیر

هوس ائتدیم،
قان - تریمله سوواردیغیم،
بیر آغاجین میوهسی ایله،
قابیتق قویموش دوداغیما، مرهم قویام.
مۆرگوله یین،
آغری بیلمز پامبیتق اللی،
گۆزۆن آچیب هایخیردی کی،
ایره لی دور،

مالکیت محترم مدیر.

آزادلىق

آزادلىغىن،
ائىن، بۇيون،
بىتگى لرىن كۆلو تانىر.
آزادلىقى،
گۆلدانىنان بۆلن باغوان،
نە بىلە جىك،
آزادلىقدان.

اينانميشديقي

اينانميشديقي...

حركتده بركت وار.

بركته چاتماق اوچون،

حركتله ياراقلانديقي.

بير ده گوردوك،

يثرى ترسه فيرلادانلار،

بركتي، حركتدن،

الميشديلار.

ايندى ايسه،

بركت سيز حركتدن،

بازارلاردا ساتيليريقي.

ایلغیم لارا ایناندیق

ایلغیم لی حیاتا گۆز آجدیق دا،
ایلغیم لارا اینانمادیق.

ایناندیق کی،

ایلغیم لاری،

کۆپۆکله میش چایلارایله،

بوغا جاغیق.

بیر ده باخدیق،

۶۰ قانلاریمیز،

ايلغيم لاري سوار ميشدي.

دوزلاقلاردا،

ايلغيم لارا اينانماق،

نه بيلك كي ايلغيم ايميش.

حرم آھولارى

بىرگۆن وارايدى،

كى:

سۇيوق اۇجاقلاردا،

شئعير دملە نردى.

اينجەلىك،

بۇيات تىندىردە ياپئلان،

سۆز لاواشلارى ايدى.

سۇغان كۆزلىرىنە، ۶۲

جنت باغى دا دئمك اولاردى.
اۋگونلرده،
حرم آھوسو تىك،
سايماز گزن شاعيرلر.
مزارلىغى اۋتلاياندان سۇنرا،
آدئنا آند ايچيلمىش قلمدن،
دش چۇپۇنون يثرينه بارئئنا رديلار.^{۷۳}
ھر ھاوادا نفس چىكنلرە،
ھنرلى دە دىيەردىلر.
اسافل يثرينه،
آغئزلاريندان بارئئنانلارا،
تاج دا باغئشلاناردى.

اسكى باخيش

گۈزەلیم،

نە سن سۆزدە،

عشقىنى،

اولدوزلاردان اوجا گۆرست،

نە دە من،

درین - درین دريالاردان داشدیریم.

كۆكلن میش سازین سیملری كیمی،

من ایكى باخیشین،

توشلانماسىنى سئویرم.

من...

سۆزۆنن اولچۆلن محببى یوخ،

سوکوتون بطنینده بسلهنن،

هارایى سئویرم.

دۆيونلن مېش بوغازلار
(مړثيه)

من،

باغلى پنجره لره،

تۆستوسوز باجالارا،

كروانسيز يوللارا،

سروانسيز كروانلارا،

آدالار^{۷۴}ين يالقيزليغينا

۶۶ آغ صحيفه لرین نيسگيلينه،

مرثیہ لر دئمیشم.

ایندی...

دۆیونلنمیش بوغازلاردا،

گیرمان^{۷۵} اولان ھارایلارا،

قان آغلاماییم،

ئیلہ ییم.

سۆرگون

من اۆزۆمدە سۆرگونم،^{۷۶}

من سیز،

منی سۆرگون بۆرۆتدورمه یه،^{۷۷}

تاوانی نیز وار،

یا هو!!

۶۸ بویور مییدان سولاسین لار.

داشلى يول

غافيل سلطان يوخوسو تىك،

اوزانگينان داشلى يول؛

^{۷۸}
قىزيرقانما،

يولوم اوسته،

چاققىر يىتىر،

اوخ بيتير.

اوزاق - اوزاق اوزاقلاردا،

اته يينه دوشنديگين، او چنلى بىل،

^{۷۹}
دهلى لردن بوش دىيىل.

آغئیر مان

بیر گؤلمه شین قیراغیندا،^{۸۰}
دایانیدیر شاعیر دوستوم.
دۇداغیندا بیر گؤلوش وار.
گۆموش رهلی،

چم خمینن سۆرونن آی،

گؤلمش لرین آیناسیندا،

گۆزه للیگین سۆزمکده دیر.^{۸۱}

بیر چۆپ تاپیب گؤلمش ده کی قۇخوق لئهی،

یوخوسوندان اویالدیرام.

آی دیسگینیر،

لئە اسنەيىر،

ايىى قاوزانىئر.

شاعير دئيبير:

اؤلارمى سن؟!

هربير شئيه چؤپ قوندارئيب،

پؤرچومونو تاپماياسان؟! ^{۸۲}

گؤله - گؤله جاواب وئرديم:

گئجه لرين،

گؤموش تئللى مليكه سين،

"شيرين" كيمي، ^{۸۳}

شعرينده كى،

چيمدير ديگين بولاق بودور.

جاواب وئيرير:

يؤخسا مان دئر، ^{۸۴}

گؤزه لليگى گؤرمك گؤزه؟

جاواب آئير:

امما!!!

هربير گؤزه لليگين آرخاسيندا،

چيركين ليگى گؤرمه مك ليك،

آغير ماندئر.

سويو بولاند ئىردى

چيركىنى،

بىر نىچە گۆن،

بولاغىن گۆزۆنە،

گۆزتچى سىچدىلر.

اولدوزلارى،

دوم - دورو گىلەسىندە قۇناقلايان بولاقدى...

اۋزۆنو گۆرۆنجه،

آچىلدى،

قىوريلدى،
اۇغكاندى،
اۇغكاندى،
سويو بولاندىردى.

يا ھن يا يۇخ

اۋشىتمەين واردىر اگر اۋشىتسين،
من اۋزۇمو قۇروماق اۋچون،
اۋزوقەرە دووارلارى،
اۋزومە دوواق^{۸۵} اۋتمەمىشم كى،
دوننلرە قايىنداندا،
اۋز اۋزۇمدن چىمچەنم،
ايستەنيلن كىمى نفس چكەم،
اوتانجىمدان تر تۇكم.

كۈچمىشىمىن دىشى يۇخدور،
دۇنۇب منى دىشلەسىن.
من سئودىگىم كىمى نفس چكەلىم.
يا ھن!!
يا يۇخ!!

گۆز تېچىم

سنين دوزاغين^{۸۶} ايچە ريندير،

منيم دوزاغيم ائشىگيم.

منيم يولومو بوغان قفسدير،

سنين يولونو بوغان،

الديغين نفس.

من قىچلاريمداكى زنجيرى سۆرومكده،

سن ۵۵...

زنجيره دؤنمؤش حياتيني سۆرو.

سۆرو، سۆرويه ك،

^{۸۷}
گۆز تېچىم.

تاریخی یازیرام

دیریلیک لری نین،

انلری بویلارینی باسان،

دورومسوز،

قاداخسیز،

قاداخلیلار،^{۸۸}

مین لر یول،

یول آیریملاریندا آسیلماغیم،

دویوندورمک یثرینه،

سيزلرى سئويندېر مەسىن.
من كۆندەلى اياقلار ئىمدا،
خىنجر دۆشەدىگى نىز يۇللاردا،
تارىخى ياز ئىرام،
دىرىم ھلە.

دۇيۇرلار

سئویرم،

دۇيۇرلار سئومە یە خاطر،

سئویلن زامان دا دۇيۇرلار منی.

ائندیرین بابامین پاسلی قیلینجین،

قوروملار ساللانمیش،^{۸۹}

هیسلی تاواندان،

زاغلاین تییه سین،

سیندیرین قینین،

اورداكى،
ياساقدىر سئويب - سئويلمكى،
ياشاماق ايستىرم،
نيفرته خاطر.

قۇناقچىم

دۇرد دووار قۇناقلىغىندا،
منى قۇناقلايان قۇناقچىم،
دووارى نىن ائشىگىنە ناماز قىلمالى يام؟
يا ايچەرى سىنە؟
بىر قارىنلىق چۆرە يە،
بىر دادىملىق دوزا خاطر،
هانكى دووارىنى قىبلە ائتمەلى يم؟

دووارلار

دوارینا آسماغینان،

منی سایقی لاما،

منی،

اۆره یینده،

قیبله سیز بیر یترده، قوناخلا گینان،

قوناقچیم!!

قوناقلیتی

چۆره یی نی،
نچه گنجین اۆره یی نین آل قانیئا،
دوغرایارکن،
آناسیئا اۆزگه اولان هیز باخیشین،
اۆزوموزه تیکیب، دئدی:
بونلار سیزین آغزی نیزی،
یئمی دئیل.

دووارلار

دۇغرو سۆزدۆر،
حقيقت دىر،
باش چاتلادان لئش قۇخوسو،
قارقالارا مشك - عنبر دىر.
دره لرىن دامارنى سۇرماغىنان،
قابار ئىلىپ،
داغ اولماغى اختارمىرىق،
چۆره يى ميز قورو اولسا دا،
قان يىرىنه،
النىمىزىن شۇر ترى ايله،
ايسلادارىق.

عنقالر خۇرەيى

ساغ قاشىن قالد ئىريب،
سۇل گۈزۈن قى يىب،
الى نىن آلتىندا بىجىم اولان تىك،
تپەدن دىرناغا،

سۆزدۈ بىر منى.

سۆيلىدى:

چىخارىن اولسايدى اگر،

بو آچىق سفرەيە،

أیری باخمازدین؛
آج یاتیب،
قارنیشنا داش باغلامازدین؛
سورماکی قوناق کیم،
قوناقچی کیمدیر؛
بیر یاندان سۇخولوب اۇتلا قویون تک،
بویاقلان،
بیلمه دن بویاقچی کیمدیر.
سؤیله دیم:
- سفره دن اوزاقلاشارکن -
قوزقونا،
هر طرف آچیتق سفره دیر.
عنقالر خوره یی،
تاپیلما یاندیر.

بیر تانیس کیمی

اولدوزلو گوئی سنین،

دریالار سنین،

بزه کلی - دۆزه کلی،

رؤیالار سنین.

گوناهئی دادمایان معصوم باخیشلار،

شپه لر قوینوندا قیزیل بالیقلا،

آینالی شفق لر،

دۆیمه لی داغلار،

قېرىپلى پول دۆزولموش،

آل آرخالىقلار،

دېمە مېش دۆلوخوب،

آغلایان بولود!

آخدیقجا باشینی بولایان،

بولاق،

كۆپۆكلو دالغالار،

مېوهلى باغلار،

دالغالار چيىنىندە،

بۆلۈل سارايلار،

سئودىگىن قدهرى،

ناغدالى سۆزلىر،

چاغلایان بولاقلار،

درهلىر،

دۆزلىر،

هرنه يى سئويرسن،

قوى سنين اولسون.

بېرجه زاد ايستيرم.

اولمايان دئيبيل،

اولدوزلو گۆزۆنون پنجره سيندن،

اۆزومه باخگئنان بير تانئش كيمى.
ياد اولسا باخئشئن،
آزارام گۆزهل،
اؤ غريب گۆزلرئن،
شه هرئنده من.

آغرى

مكتوبدا يازمىشدين،

اۋزۈنۈ يۈرما،

واختىندا غذا يثە،

۹۲
يثريندە دىنجل،

قۇى بلکہ،

قلبيندە دىنجلەن آغرى،

يثرىنى بە يەنىب، اوزون سۆرمەسىن.

*

دووارلار

۹۰

بۆدرەمە قارداشئىم!^{۹۳}

ساغ اۋل،

يۆز ياشا،

قلىمى اۋغكايىب ديشلەين آغرى،

امين اۋل،

دئديگين زادلاردان دئيل.

ابجدين من دئيم،

هووزى سندن.

آغرى يا،

قلى مین قاپى سین آچان،

دوم - دورو هاوايا،

قىفيل وئراندير.

چيچه بين يام ياشيل بوداقلارئيندان،

آرازان بۆلبوله،^{۹۴}

قفس يۇناندير.

آيرى ديللى ھمسايالار

نە زاماندير،

چالئشیرام،

داش اۆركلى دووارلارین آرخاسیندان،

آيرى ديللى قونشولارلا،

بیر قونوشام.

امما...

اوخوم داشا ده بیر.

ھانى اۆ ديل،

من ديهه ن ده سيخيليرام،

مين بير يثردن،

اؤ ديل اينن جاواب گلسين.

بيلر ين ده سينه ميزه كؤز باسيلير،

قفسيميز الووداندير؛

اؤره يي نين سيزيسينا،

قوزو قوربان.

فارسجا يازيم؟

تورك بيلمز،

عرب بيلمز،

چينلى هاردان اؤخويوبدور بيزيم ديلي؟

بير ديلي نن يازسام اگر،

بيرجه منيم يازديغيمي،

اؤز قولاغيم ائشيدده جك.

*

امما نيه،

بير ديل ده وار،

قولاقلارلا تاريخ بويو،

تائيشدير اؤ؛

قولوموزو يئنچيشديرن،

زنجيرلرين ديليدير او.

آهاي.....

سيزاي

آيري ديللي همسايالار،

گونده مين يول،

زنجيرلري دبرديركن،

بين الملل بو ديل اينن،

پولادا اوزلو دوو ارلارين آرخاسيندان،

هارايشما،

هاراي وثرين.

چنلى بىلدىر شعرىم ھنىم

چنلى بىلدىر شعرىم ھنىم،
قان - قان دىين مىصراعلاريم،
دلى لريم.
چن قورشاقلى چارداغىمدان،
سحر - سحر
كۇراوغلو تىك،
دلىلرى،

مخنتلر ساواشىنا گۇندەره رم.

اولدوز قاشلى اوجا داغلار،

قىراتىمىن نالين اوپر،

نېفرتىملە قىدالانمىش آلايلاريم،

غزل، قوشما، بېچىمىندە،

دۆزولرلر.

گاہ داگوردون،

مىصراعلار باش ايمهين كلیمه لر،

سربست اولار،

پاشالارين سارايندا،

آلپ - ارنلر يولون گودن،^{۹۵}

قىز سئودالى كلیمه لر،

يالوارارلار:

قوچ كوراوغلو،

قورتار بيزى،

يالتاقلارين سارايندان،

دوز ايلقارلى دلى لره آداخلاندير.

پاشالارى آسماق اوچون.

توپوق - دويه ر ساچا گلير گومانيميز.^{۹۶}

هارايلارام:

گون اوزونه حسرت قالان گوزه للريم،

داريخمابين،
سارايلارين،
قانونونا باش ايمهين،
دۆز ايلقارلى گۆزه للرى،
دلى لره آد ائله مك،
وظيفه م دير.
چن قورشاقلى چارداغيمين،
بزه بيدير نيگار منيم.

دره لره...

تۆلكوكيمي سينيپ ياتان،
خودكارلارين ساراييندان،
"سۆز" نيگارئين آلام گرک.

آد سۆروسون اوتارمايان دلى حسن!

آدليم دليم!

مخنت لير ياراسينا دۆزۆش گتير؛

سارايلارين،

باش چاتلادان هاواسينا دال چئويرن تئلى خانيم،

پشش كه شيندير،

اولدوزلارى قوناقلايان "قوشمالاريم"

گرده بيندير.

سئحیرلی دووارلار

چین دوواری کیمی،
سئحیرلی دووارلارینان،
بیزی، بیزدن آیردیلار.
قالین دووارلارا شۇراہ^{۹۷} سالمايانلارین جزاسی،
قیریلمايان زنجیر اولدو؛
زامانلا بوی آتیب، یاشا دۇلدوقجا،
بیر دووار کؤک آتیب،
مین دووار اولدو.

دووارلار گۇرۇشە مانع اۇلسا دا،

سس لرین یۇلونو،

بۇغانمادیلار.

سسین بالتاسی ایله،

دووار سۇكن لر،

پۇلاد دووارلاری،

سۇكۆب تۇكدۆلر.

اۇدلو باخیشلارین حرارتیندن،

اریدی دووارلار،

گۇرۇشدوک یئنه.

تانیش باخیشلارین ایستی قۇینوندا،

یۇلون یۇرغونلوغون،

تۇكمک ایستهدیک.

امما...

یاتمامیشدی دووار تیکن لر،

بیزلر یوخوداکن،

دووار هۇردۆلر.

بو ناکام یوخودان گۇز آچان زامان،

گۇزۆموز یئنه ده دوواردا قالدی.

سسدن كمند هۇردۆك،

نردووان آسدئق.

تۇرپاقلار اسيرين،

سسدن اويالتدئق.

هايئيميز ياشادئ،

هايئيميز اولدۆ،

دۇنرگه ^{۹۸} فيئرلاندى،

دۇنرگه چۇندۆ؛

هايئيميز واي اولدو،

بۇشلوقدا ايتدى.

ديريلر سۇيوندان ^{۹۹} آلمادئق جاواب،

اۇزۆموز هۇيوخدوق هاييلارئيميزدان،

سانكى اوخ قۇپمايئب،

يايلارئيميزدان.

*

غربتئن قۇيونوندا ياد اولمايانلار،

عۇمۆرلوك بيزئن ياد اولموشدولار.

دووارلار اسيرى اولان تائئشلار،

بئر داها بيزلرى تائئماديلار.

*

اسیری آلمادا، دووار الیندن،
اسیرلیک هورولدو،
ایچه ری سیندن.

دووارلار

نئجه سن

نئجه سن شاعیر؟!

یاخشییام گۆلوم،

اۆلمه - دیریل سۆرونورم،

آغزیم قانا دۆلاندا تۆپورمورم،

داش گۆتۆرمه ییم یاساقدیر،

آتیلان داشلاردان،

اۆزۆمو قورویورام بیرته هر،

آجییا دۆزۆرم هله،

آجییا دۆزمک،

آجینی سئومک کی دئیل.

گۆزه لیم!

اۆلۆم يۆكلو طياره لر

اۆلۆم يۆكلو طياره لر،
بۇمبا تۆكۆر؛

بۇمبالار ئين يئرلريندن،
شۆوكه و ئيريز: ۱۰۰

بييه سيزليق،

يوواسيزليق،

آدامسيزليق.

ان آخيردا،

دووارلار

۱۰۳

جيزليق ايىى.

۱۰۱
ھۆندۆر،

چىپلاق قۇواقلاردان، دىرماشارق،

بولودلار ئىن باغرىن دلىر،

باغىرتى لار.

اۋلچۆلرلە اۋلچۆلمە يىن بشرىت،

من ليگى نىن نىشتىرى ايله،

چىبانىنى دئشىر گئدىر.

۱۰۲
خستە خانانا تىخىنىبىدىر،

بىرىسى نىن آغىزىندا،

اكسىژن وار،

بىرىسى نىن،

سرومونون داملالارى،

بىردن دورور.

بىر آىرىسى،

آغ اۋرتۆيو قارمالاركن،

جان قورتارىر،

بىرىسى ده ھوشا گلمىر.

*

بىر ال بۇيا ياتاقدادا،

دووارلار

۱۰۴

نئچە ساحات بايئلديقدان،
 بىر قىزجيغاز ھوشا گلير؛
 گۈز آچاركن،
 يومرو، تۈپچاق، خىردا الى،
 قولاغىنا قالدئيريلير.
 ان قۇرخولو يوخو گۇرەن كۇرپە كىمى،
 نفسلرى سايا دۆشور.
 تىترک سسلە سۇرور بىردن:
 "ھانى منىم قولاق سىرغام؟!"^{۱۰۳}
 كىپرىكلردن اينجى كىمى دامجىلايان،
 دامجى لاردان،
 جاواب گلير:
 يازىق قىزىم!
 نە قۇيوب سان؟ نە گزىرسن؟
 قولاق سىرغان!!
 اولۇلردن كفن اومان،
 ايمپىريالىست دۇولت لرىن بازارئىندا،
 حراج اولدو.
 ھارايشان،
 بولودلارنى دىسگىندىرن كۆپ قارىشى،

نئچه ساحات بوندان اوّل،
قولاغی نین سیر غاسینی،
چالیب گئتدی.

۱۳۶۶ / ۱۲ / ۲۸

دووارلار

۱۰۶

آرزى

يثر اوزونو،
گۆلر اوزه حسرت قۇيان آغ ائوليلر،
هئىچ بيلير سيز؟!
سيزده اولان سيلاحلارا ماليك اولسام،
ئىلهرم من؟!
من اۇنلارئين قارئينلارين،

باريتينان دۆلدورمارام،
ماشاسينا تۇخوناندا،
گۆزلىرىندە اولۇم شاخسىن.
يىر اوزونون آجلاريني دۇيورماغا،
قارئينلارين چۆره يى ن دۆلدورارام،
اۇد يىرينە چۆرك سىپسين.

سىزدە اولان،
اۇلۇم يۆكلو طياره لر منيم اولسا،
اۇنلارئينان،
اۇلكه لر،
واى خبرين داشيمارام؛
اۇنلارلا من،
ايلدە بىر يۇل ات دادمايان اوشاقلارا،

ات گتيررم،
دىل كسمه رم،
دىل اولارام،
دىلسيزلرى دانئىشديررام؛
گۆلوشلرى،
دۇداقلارلا بارئىشديررام.

سىز دە اۆلان بولدوزرلر منىم اۆلسا،
داش اۆركلى،
سۆيوق قانلى دوارلارى،
آشیرارام!
داها بىر ده،
ايكى قارداش آراسىنى كسنىمەسىن.

*

داغ قورشونلا،
كورپه لرین آغیزىندان،
امزىك لرین سالدىرمارام؛^{۱۰۴}
تۆفنگىمه امزىك ساچىب،
كۆرپه لرین بوش آغزىنا،
دادلى - دادلى،
سۆد قۇخولو،
آنا اىلى،
امزىك وثررم.
دۆشونجه نىن اۆجاغىنى،
بوزلاتمارام سىزىن كىمى،
موشار اۆلوب،
جهالتىن رىشه سىنى،

يثر اۆزوندن كسهرم من؛

آلاه بيلير،

سيزده اولان قووهلره ماليك اولسام،

نثيلهرم من.

۱۳۶۷/۱۲/۲۰

داشگینان سهند

تانری نین صبرینی،

کئچدی صبرین؛

دشاجاقسان داشگینان سهند!

سن،

دنلی خرمن لرین یانماسینی،

سرین سو کۆزه لری نین جالانماسینی گۆرۆ بسن،

سهند!

مین گۆندن بیر گۆنه،

دۆزۆملر مرزینی سیندیریب،

آشا جاقسان سهند!
 دۆن سيز، صابا حسيژ چۆر و كلر،
 سنين وارليغيني دانانمازلار.
 سن وارليغيني،
 آيريلار كيمي،
 آلچاقلاردان ديلن مه مي سن.
 سن نيسگيللى ائللرين،
 نيسگيل داغى سان سهند!
 سن اؤدلو قىلنجى،
 جنايت قوخولو قىنلاردا يۇخ،
 الوولو سينه نين،
 ياراسيندا ساخلا ميسان سهند!
 سن،
 تولوق كيمي هاوادان شيشير يلميش داغلارنى يۇخ،
 آلچاق ايسه،
 دۇغرودان دۇغرو يا اوجالارنى،
 ياردىما چاغىرانسان سهند!
 تانرى نين صبريني كئچدى صبرين،
 داشا جاقسان،
 داش گىنان سهند!

بَايِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

نازلىم!

اي كورپم!

من سنين قوخوق لشىنى،

هاراجان داشى ييم؟

من سنى چينىمدن،

نه ته هر آشيريم؟

دايناسورلار دؤورانيندا مى؟!

اتم عصرينده مى؟! ياشيردين دئيم؟

دوورلار

يېرىمى مېنجى عصرىن ھىرىندىن،
سۆد امر عسگرىمىن،
راكتلرلە قۇوولوب،
يۇرولدىغون يازىم؟!
نازلى گۆلوشونو،
سۆدلو دۇداغىندان،
گىزلىجە،
اوغورلاماق ھىرىندىن دئىم؟
نەدىن دئىم؟
دادلىم!
اى دوزلوم!
ال بۇيدا مزارى نىن آلنىندا،
نە يازىم سىن؟
يازىم:
كىمىن اوستونە آخىن ائتدىگىن،
اى دۇرد كىلۇولوق قەرمان!
"بَايِّ ذَنْبٍ قُتِلْتُ"
دئىم.

آخىر چىر شىنبە

ايلين آخىر چىر شىنبەسى،
آل گىيىن مىش كۆرپە قىزلار،
اۋد اۆستوندىن آتيلاركن،
بىر آغىزلا اۋخويارلار:
قادا قوۋوش،
"قانقا سۈۋوش،
قادا-بلا

مىندن سۈۋوش."

شاققىلدا يار هر طرفده،

تاراققالار،

فېش - فېشالار،

قارانلىغىن گردىنە ميدال آسار.

چر شنبەدە ياخدىغىمىز تۇنقاللار ئىن حرارتى،

اىستكلى لىر باخىشى تىك،

يامان دردىن مرھىمىدىر.

✱

چر شنبەدە ياخدىغىمىز تۇنقال بو ايل،

دام اۆستە يۇخ،

حە يىطدە يۇخ،

آرقا جىلار ئى،

قاير قاسى زۇل - زۇل دوران آجلار كىمى،

گبە مىزىن اورتاسىندا،

قوردور ولدو...!!!

يۆز قوراقلى پىردە مىزى،

الۆو يىدى،

يىدى كىجە اۆ...

قودوزلاشدى،

يانقىنلاشدى،

دانلاغىنان الدىردىغىم اته يىمه سوواشاندا،

اۆره يىمه كۆز قويدولار،

هاراي تىيب،

دېش^{۱۰۵}ره چىخدىم،

گۆردۆم...

بۆتون قۆھوم - قونشو،

ساج اۆستونده اۆيناقلان قۇرقا كىمى،

الۆو ايچره اۆينايرلار،

عادى گۆنده،

جىزلىق چى نىن قاباغىندان اۆتن زامان،

آغىزىمىن سويو داشىب،

جۆوجۆلردن سۆزولردى!!!

هارايلادىم،

آھا...ى،

گلىن آغائوليلر!

ياندىردىغىز تۇنقاللارنىن اۆووندا،

بۆتون اۆلكەم جىزلىق اۆلور.

بئله اۆلدو،

بو ايل بىزىم چىرشنه مېز،

خروار - خروار تۇرپاقلارنىن جايىناغىندان،

قۇورولموش آدم اتين،
بولدوزرلر آلا بيلسه،
امليک قوزو جيزليغينا يثريكلهين،
آغ اتولى لر،
دۇيوم - قارئين ات ييه رلر.

*

بۇمبالارئين قيرينتى سى،
باشلارئينان،
قوندوم - كۇچدۆم اويناماسى،

قالسين هله!!!

۱۳۶۶ / ۱۲ / ۲۸

داس اۆرۈگلى سىلاخلار

آھا...ى،

سىز اى،

داس اۆرگلى سىلاخلار ئىن تۇزون سىلن،

آدامزادلار،

ياخشى ليغا يامان دىيەن سىلاخلارى،

دىندىرىنجه،

منى دىندىر.

قوى سىلاخلار،

دوورلار

۱۱۹

يئر تي جى لىق موزەسى نىن رفلرىندە،

منىم كىمى،

يىتىم قالىب چۆروسونلر،

دىندىر منى؛

من سىلاح تىك دىيىلم كى،

محبته تىپىك آتام،

ياخشى ليغا يامان دىيەم،

من سىلاح تىك،

دىندىرندە چىمخىر مارام؛

شىرىن - شىرىن دىلىم واردىر.

ثانىە نىن،

مىندن بىرىن اولچىن لردن،

بىر ال بۇيدا محبتي،

پاي ايستىرم.

اوزاق - اوزاق اولدوزلارى دىسگىندىر نى تمدنن،

بىر قوجا قلىق محبتي،

دىلە نىرم.

آھاي، سىزاي...

پۇلاد آتاشۇو شىغايىب،

آت گزديريب،

آد آلانلار،

بیر دۇداقلىق گۆلوشونه،

سوسوز موشام.

من سيلاح تك دئييلم كى،

دیندیرنده اولوم قوسام،

تیفاق ییخام،

محبته سونجوق آتام،

یاخشى لیغا یامان دیبهم،

یثرى، گوئیو تیتره تمه یه سالانلاردان،

آتوملارین سینه سینى یارانلاردان،

بیر قوجاقلیق محبتى،

بیر دۇداقلىق گۆلوشو،

بیر ال بۇیدا کؤلگه لیگى،

پای ایستیرم.

دارگوژ

قودوزلارین الینی اوپن،

دارگوژ سیلاح،

سن کی...

منیم آج بالامی،

دمیر جایناق فلاکتین جایناغیندان،

آلانمیردین،

آغزیندا سو...

دۆشۆنده سۆد...

بوينوزوندا، اۆت داشيماق،

باشارميردين؟

سؤيله!!

منيم "شنگۆل" ومون حياتينا،

نه اوزونن قتيار اولدون؟

تپه گۆز

اۆلۆم - دیریل ھارایلیان سیلاحی نین،

آلنئندا یاز:

کۆرپه لرین،

بالدان شیرین یوخوسونا، قئیان،

بودور.

آلنئندا یاز:

آی اوشاقلار،

بارماقلیققلار آرخاسئندان سۆزون منی؛

دووارلار

۱۲۴

كۆسون مندن؛

دیندیرمه یین.

دیندیرینده دیریلهرم،

دیریلیرسم،

گۆزۆم قیزار،

گۆزۆم قیزسا،

اؤلۆم قوسار؛

آدی بللی "تپه گۆز"م.

دۇغار دۇغما قارداشلاریم،

یثمیشیمدیر.

ان ییرتیجی حیوانلاردان ییرتیجی یام.

یئر اۆزونه،

یووینجی لیق ماتاحینی ساتان،

منم.

گۆنده مین یول اره گئدهن،

اؤیناش سئوهر سۆزمانی یام،

آغیزلارین بوزلاتدیغیم،

اؤیناش لارین دیزی اۆسته،

یثنی یئتمه اؤیناشلارا،

داماق وئررم.

*

ياز،

آجلیغا،

بو سیلاحتین گوجو جاتماز.

عوضینده،

میلیون - میلیون اوشاقلاری شامسیز قویان،

سیلاح منم.

ياز دوشونده :

آنالارین دیرناقلان میش یاناغینا،

قییان منم،

ياز :

من،

منم.

آنادىلى

شىرىن دىلىنە،

قوزولار قوربانى كىدىگىم قارداش!

آنادىلى،

سۆرگونلوكدە ياددان چىخماز؛

سروائىلە،

قارانلىقتا دا،

سرولر كىمى نفس چىكر،

سۆيۈدلر كىمى يۇخ.

دووارلار

۱۲۷

قالئىر سو كىمى اۆزومه باخدئين

من،

سنه آخين دان دئديم،

قالئىر سو كىمى،

اۆزومه باخدئين.

قايا كىمى،

اۆزونه چىرپىلان سۆزلىرىم،

سنى آئىندىر مادى.

سنى يثرىندن اوينادان،

سندە اۆيانان،
قوردالار اۆلدو.
منده نه وار؟!
اۆز طالعيندن گيلئى لن مه لى سن،
دۇستوم!

ياددان چيخديم

تاريخ منى،

قولدورلارئين اللرينى سيخماغينان،

يادلايا جاق،

يادلاماسين.

قوى يانيليم،

ياددان چيخيم؛

ايز ده سنين،

توز دا سنين.

دوورلار

۱۳۰

اوشاقلیق گۆنلریم

نه یامان گلدی،

اوشاقلیق گۆنلری مین زاوالی،

بیلمیرم،

هانکی یاراماز الدن قوپان،

قیزیل گۆلله یه گلدی،

اوشاقلیقیم.

اۇندا،

ایندی کی کیمی باریشماز دئییلدیم؛

بویاندان کۆسوب،

اۇياندان بارىشاردېم.
دار كوچه مېز،
دار باشىما،
دۇنيا كېمى دار دئىلدى،
اۇندا،
حىيات قۇخوسو قۇپاردى،
سو چىلنمىش تۇرپاقدان.
اۇندا اۆرە يېم آسىلى ايدى،
بوداقلار ئىن دۇشۇنو امن يارپاقلاردان.
حىيات اۆزولمە مېشىدى،
سامانلى دووارلاردان.
ايندى امما،
صداقتدن پاى سىز دانىشىقلار كېمى دىر حىيات،
اونودولموش مېبد قۇخوسو وئىرير بوزلامىش باخىشلار.

*

بىرجه يۇل آچا بىلئىدېم،
آنامىن،
مئشىن جىلىدلى ياغلى قورآنىنى؛
كاش اوشاقلئق گۇزوايله،
بىر ده باخا بىلئىدېم،

بۇز كۆپكەر اۆستونو بزەين،

سارى دۆيمەلى گئيم لره.

ايندى بارئش سۆزۆنو،

سۆزلۆكلردن سيلن لردندير بارئشمازليغيم.

سارى دۆنون آلتئندا،

اۆزگه قانى ايله كۆرۆكلەنن،

اۆركلردير تيتره دن كۆره ييمى.

اوشاقلئقدا چاپان يۇخ ائدى،

ياردئما اوزانان بيله ييمى.

*

كاش انامئن ماھانا قوطوسو كيمى،^{۱۰۶}

آغزى مين دادئ قويلانان گۆن،

من ده قويلانايدئم،

اوشاقلئغيم قويلانان،

دار كوچه ميزده.

اۆگۆنلرده قويلانمائئشدى،

شرف،

غيرت،

ناموس،

عار كوچه ميزده.

كۆچ

گۆزەلیم:

من،

قندھار سفرینە چىخمايىرام كى،

دميردن باشماق گيىم،

پۇلاددان عصا گۆتۈرم؛

منيم سفرىمدە،

سو سودان،

يارپاق دا،

دووارلار

۱۳۴

يارپاقدان دبريلمه يه جك.

من،

بو اوره كدن،

او اوره يه كوچمك ايسته ييرم.

اۆدلو تاج

آخشاملارین ایاغی،
سونسوزلوغا یاماناردی،
باشیمیزداکی اۆدلو تاجلاریمیز،
شمعلر سایاغی،
تن لریمیزی اریدیب،
ایاقلاریمیزا،
چاریق ائتمه سئیدی.

دووارلار

يئنى شاعير، اسكى شاعير

يئنى ليگه آغيز بوزەن،

اياقلارنى،

باتلاق كيمي،

دۆنلر يەتە يەتە ايتىب باتان،

اسكى شاعير!

اوت كۆك اۆستە بىتر... بلى،

امما،

يام ياشىل چىيى نىندە،

دووارلار

۱۳۷

چۆرۈمۈشۈ گلە جە يە پای گۈندرمز،
يىرى مەسن قۇخويارسان،
دئىمىرم كى غزل يازما،
دئىمىرم:

غزل بايداسيندا خزه ل داشيما،

*

ايزلرينه تىپك اتان،

اۈزلۈيۈندن،

كۆسۈپ قۇپان،

سربست چى،

يىنى شاعىرا!

آختار دىغىن اۈ يىنى ليك،

ايزلرينى سيلمك دئىيل.

ايزسىز سنى تانىمازلار.

دئىمىرم كى يىنىلشمه،

يىنى دىيه،

يىنى ليكدن گىرى لشمه.

گۆلوش پیرلادی

ایکیمیز ده،

نردووانا چیخدیق.

سن اویاندان،

من بویاندان.

اۆرک، لریمیزین تابییلتی سینی،

ایکیمیز ده ائشیدیردیک.

دووارین باشیندا گۆرۆننده،

گۆلوش،

دووارلار

بیر سئرچه کیمی،
دۇداقلار ئیمیزدان،
پئرلادی گئتدی.

نه ایسه،
گوله بیلمه دیک،
اؤلما یا،
آرامیزدا بیتن دووار،
ایکی اۆزلولویو بیزه ده اؤیرتمیشدیر.

دووارلارا گيرمه يينجه

بیر آچیق قاپی نین اؤنۆنده دایاندى،

دئدى:

بویور ایچهری،

ایاق اییی سی،

تۆستۆ قۆخوسو،

نفسیمی کسدى،

دئدیم:

اۆلما یا ائشیگین هاواسی دیشله بیر سنی؟

دئدى:

دۆرد دووارا گيرمه يىنجه،

سنى تائىماز لار.

دئديم:

من حاضيرام،

حياتين ذهنيندن سيلينم،

امما ديري گۆزلۆ قويلانمايام.

يۇرما منى

سن يۇلسان،

من يۇلچو،

يۇل وئر كىچىم،

تلەسىرم.

بىلىرسن مى ھىچ؟

يۇلچوسوز يۇللارى چالى بۆروير.

قوى،

چاليلارنى اياقلاماقلا،

دووارلار

۱۴۳

ايكى مىزى دە اولدوزلو شەھرە چاتدىرىم،

يۇلون يوخوسونو،

۱۰۷

يۇلچو يۇرار،

۱۰۸

يۇرما منى.

اۋو و من

ساحاتلاردىر،

من اۋووما گۈز تىكميشم،

اۋووم منە،

يارالى اۋو چىمخىر سا،

اۋدۆم يارىلاجاق.^{۱۰۹}

من قۇرخولويام،

اۋو يارالى،

اۋو گۈجونو بىلمەيىر،

دوورلار

۱۴۵

من بيليرم،
ايكيميز ده،
آغير انتظارين آدديم لارى نين آلتيندا ازيليريك،
اوو گوډور من يولومو چكيب گئديم،
من ده گوډوره،
اؤنوقان آپارسين.

نئجه باخمالييام

من هر بير شئى اونو تماق ايسته بيرديم،
يارالارئيمى،

سودا بوغولان سارالارئيمى؛

ايسته بيرديم مسيح ساياغى،

بو اوزومه سيلله وئراندا،

اوبيريسينى چئويم.

امما سحر گوزومو آچاندا،

يارالارئيمدان خنجر گوير ميشدى،

اۋخ باش وئرمىشىدى.
اليمه داغ قۇيۇب،
باشيما توبه سويو تۇكدۆم،
گۇردۆم كى،
باريشىق مزارىمىن تۇرپاغىنا دا حرامدىر.
تا واران،
تۆفنگى مین دار گۇزۆندىن،
ياراما خنجر اكن لره باخمالييام.

ياراميز دوواردير

بىزىم ياراميز دوواردير دئدويم،
قورتولوشا چاتماق اختاريرسان،
آراميزدا بيتن چىبان كىمى زوققولدايان دوواري،
سن اويانندان نئشترله مهلى سن،
من بويانندان.
اىستى دۇداقلاريم،
اوپوشونون يولونو گۈزله يير.
بىز جان كىمى بىر بىر يىمىزه هۇرۇلن زامان،

هانكى الديركى بيزى بىر بىر يىمىزدن آيىرسىن.
بو سۆزدە كىن،
دامداكى بۆز كۆپكەر سىس سىسە وئىرىب اولاشدىلار.
سىسىمى يىل آپاردى،
سارامى دا سىل.
دووارلارنى بىر قات داھا قالىنلاتدىلار.

جاملارلا حقيقت

تاريخ بويو،
جاملار دوزه لير،
جاملار قيريلير،
قيريلان جاملار زامان اياغيندا اون اولور گئدير.
يشنى جاملار رفلريميزى بزه بير.
جام جاما ده بير،
جاملار جاملارئين قانئينى ايچيرلر.
قيريلان جاملارئين،

يثرى بۇشدور بۇش اۇلماسىن،
يىنى جاملار رفلريمىزى بزه يير.
تاريخ بۇيو،
بيراۆزلو حقيقتى،
مين اۆزلو جاملاردا بيزلره ايچديريلر،
جاملارا كئز باخانين گۆزلرينه ميل چكىلير،
امما حقيقته كئز باخانين يۇخ.

يارپاقلار و گۈرپەلەر

پايىز آخشامىدىر،

اياق آلتىندا سىز يىلدايان، سارالمىش يارپاقلارنى،

اياقلايا - اياقلايا كىچىرم.

پايىزىن شاللاغىنا دۈزۈش گىرمەين،

سۇن يارپاقلار،

باشىما الەنيرلەر.

آمبولانسىلار،

اوغولتونو - اوغولتويا دۆيونلە ييرلەر.

دۇرد فصىلى سىنامايان، امما اولۇمو سىنايان،
بۇمبارلارلا بودارلانان، كۆرپەلرى داشى يىرلار.
تۆكلريمە سانجىلان بىر يارپاغى، چىخاردىرام،
بۇغازىما سانجىلان آجىلى سۆمۆك كىمى.
بۇغازىم توتولور:
«كۆرپەلریم دە سىنن طالعىندە اولایدیلار ای کاش،
سنى پایىز سۆلدوراندا،
اۇنلارى پایىزلامىش يازلار سۆلدورور».

پير دايانسا يئر دايانار

شاعير! اگر سۆزۆن واردير،

تۆكنمه ييب سۆز خزينه ن،

قۇل داغلينام،^{۱۱۰}

پير اول گليم.

دئمك اوچون سۆزۆن يۇخدور،

عئيبى يۇخدور،

يۇل وئر كئچيم.

دايانساقلا،

دايانديرما،

يايدان قۇپان تير دايانار، پير دايانماز،

پير دايانسا، يئر دايانار.

سیاستین دیلی

مندن سوردو:

سیاست نه دیر؟

دئدیم:

دیلین دیه‌نی گره‌ک اوره‌یین دانسین،

سیاستین دیلی بودور.

دووارلار

۱۵۶

ائله اۇبۇيدا قال

دئدیم:

بیز، بیربیری میزین،

چۆره ییمیزی قۇرومالی ییق.

دئدی:

اۇندا منیم چۆره ییمی کیم قۇرویار؟

دئدیم:

دە یەرین ائله اۇدور،

ائله اۇبۇيدا قال،

دووارلار

اۋز چۆرەيىنى قۇرۇگۇنان،

يۆز ايل ياشا،

قېشىن بۇيونا سۇيوق بېچىلن كىمى،

ياشاماق دا سىنن بۇيونا بېچىلىبىدىر.

كۆپۈكلەر

حىيات بىر چاي كىمى بورولور كىچىر،

خۇش خىيال كۆپۈكلەر،

بىلە اۇيورلر:

حىياتىن سازىندان قۇپان نغمە بىك،

دالغالار، چىينىندە گزديرىر بىزى،

گۇرۇرسن كۆرپە تك ازديرىر بىزى.

ئەنئەنىۋىي دافىئىش

مەنە چىچەكلەرنى نە تەھرى سۆلدۈرگۈندەن،
تارىخىن قان قۇخولو قاتلار ئىندەن،
انسانىن سۆيۈلدۈرگۈندەن،
گۈزلىرىن اۆيۈلدۈرگۈندەن دىمە شاعىر!
اۇنلار مەنىم و ئىجىمە گەلمز.
اۇلا يىلار ئىن،
ھارالاردا اۆلدۈرگۈندەن دا،
آئىندىرماز مەنى.

منه، نئجه دن،

هاچاندان،

هارادان، دئمه.

منه دئمه

انسانلارین بورمانج مال تک

بورولدوغوندان،

من اؤنلاری،

دادا - دادا، گۆره - گۆره

گلمیشم.

بورولموشام دا، سۆيولموشام دا،

منه مرثیه دئمه،

منیم مرثیه لره یاغدیر ماغا

گۆز یا شیم قالما ییبدیر.

منه نییه لردن،

ندنلردن دانیش،

نیفر تیمی یاغدیران یئری

تانى ییم.

ايكى اۆزلى

قورخولو گىجە يە بنزە يير،

ايكى اۆزلى لويون،

مينلر سايريشان اولدوزونان،

اۆنۆمدە قاپ - قارا سفرە آچيرسان.

من بيلمە ييرم كيمينن ساواشيرام.

يۆل وئرمە يين گىجە نى يامانلا ييرام،

دئيرسن:

اولدوزدان اوتان.

كرامت سيز اولدوزدان كرامت گورمه ييب،

فنار يا خاندا،

چاخير سپيب دئيرسن:

تانرثيا اوخ آتان،

آرا قاتانسان.

بويور من نثيله مه لي يم،

بوغو - بورما به ي!؟

سۆرۈچۈ قھرمان

راكثتلىرى،

مدرسه اۆستونه آغنادان،

سۆرۈچۈ قھرمانى تلسدىرن،

جىبىندەكى اسمارتزلىرىمىش،

تا...

اۇنلارنى گۆزلىرى يۇل چكن،

اۈز قىزجىغازىنا يىتتىرسىن،

آتالىغى،

بۇزپالتارلىتلاردان اۈيرهنگ.

بۆتون آرمە

دۆنن گىجە گىزلىجە،
باشلارنى يوخولو - يوخولو بولايان،
تارلانين يوخوسونا گىتدیم.
سۆتول بوغدارين ايىسى ايله سۆسلندیم.
گۆيۆمتول،
ياشیل باشلى خىيارچنبرلر،
پۆھرە خىيار مزەسى ايله منى قۇناقلا دىلار.
خاللى - بىللى بىر باشماق تىكن،

اۆزوك سوز بارماغيما قاش اولماقلا،

منى اۆز يوخوما ايناندىردى.

اولدوزلار گۆز باسدئيلار،

اۆستومه ايله شىن شئهلر،

داها دا،

يوخومو دادلاندىرديلار.

بىر گۆرولتو، بىر تاققا،

يوخوموزا تالان وئردى،

بىر بولدوزرىن دئيرناقلارىندان،

گۆزلرىمىزى اۇغكاييا - اۇغكاييا

آسىلمىشىدىق.

شىرىن يوخوموزا قىيانلار،

بوغدارلارنى يئرینه،

بىتون آرمه اكىردىلر.

وارى قىبلە
پىرى شىطان

من شعرىمدە سنى دثىيرم،
اى،
جاناماز سويلا چكن،
يۆز دۆنلو،
مىن بىر اؤيونلو،
وارى قىبلە،
پىرى شىطان،

دووارلار

۱۶۷

دورونو بولاندیران،
 اوزو رحمانا،
 اوره یی شیطانا ساری دوران،
 تۆلكولره، تۆلكولوك درسی وئرن،
 تۆلو بهی!
 گۆزلرینی سیل منه بیر یاخشی باخ،
 من سنی گۆرسه دیرم.
 من شعریمده یاشاییرام.
 اۆزونه تانیشلیق وئر.
 من،
 نوح ایامیندان،
 آدم آتا دؤورائیندان،
 هابیل زامانیندان قالان آینایام؛
 کی هر زامان،
 سنی دوواقسیز گۆرستمک اۆچون،
 نیفرت الی ایله،
 زامان بیله یی ایله زاغلانارام.
 منیم شعریمده کی:
 قابیل سن سن،
 قارون سن سن،

نمرود سن سن،

دمنه سن سن،

خالقین آشقارسیز دینینی قوروماق بهانه سی ایله،

موسانین اولوم حوكمونو یازدیران،

فیروون دا سن سن.

ایندی،

هریاندا گیزله نیرسن گیزلن،

کیمی هارایینا سسله ییرسن، سسله،

هر عطره سۆسله نیرسن سۆسلن،

ایستر قوم اول درین - درین دریالارین دیین گۆد،

ایستر سن دیب سیز گۆیلره نردووان آس،

هایانا گئدیرسن گئت،

امما بونو بیل کی،

منیم شعریمین غبار گۆتۆرمه یین آیناسی سنیلن دیر،

ای اوزونو ایاق اۆسته ساخلاماق اۆچون،

زیبیل تایاسینا سانجیلان،

و

دایاندیغینا خاطر،

زیبیل لره عنوان وثره ن،

وار قولو،

شر داغارجيغى،
پىرى شىيطان،
يارارسىز ياراماز تۆلو بهى،
گۆزلىرىنى سىل،
منى ياخشى تانى،
من تارىخىن خالوار - خالوار
تۇرپاقلارى نىن آلتىندان چىخان آينا يام،

كى هر زامان،
نىفرت الى ايله،
زامان بيله يى ايله زاغلانارام.
سنىن قان قۇخولو باشماقلارنى،
ريا ايلمكلى چولونو،
قيام قيامتىن اته يىنه دۆيونله يه نم.
من بارىشمازام،
بارىشماز يعنى:
هر دۇندا خالقىن چۆره يى نى داش ائله ينلرىن پته سىنى،
سويا سالان؛
بارىشماز يعنى،
مىن بىر قىلىقدا قولدورو تانىيان؛
بارىشماز يعنى:

قيرات بثلينده،
 كوراوغلو كيمي گديكلر باشيني آلان،
 نبي كيمي آت اوينادان؛
 باريشماز يعنى:
 زامان سيلاحي ايله،
 زامان دونلو اوغرو لارا قارشى دوران؛
 باريشماز يعنى:
 اوزو اولسه ده،
 اغير نيفرتى هرگون و هر ساحات سنين كيمي لره خاطير،
 دير يليب ياشايان؛
 باريشماز يعنى:
 باش داشى سيندا يازيلان آدى دا،
 سنين كيمي لر ين كوركونه بيره داراشديران،
 اى اوزونو قوندارما دوو ارلار آرخاسيندا بسله دن،
 وار قولو،
 پيرى شيطان، ياراماذا
 منيم شعر اوزويومون باريشماز آدلى قاشى،
 اولوم حوكمونوزون آلتينا،
 باسيليب و باسيلاجاقدير.
 آت آشيغيني،

گت حسابىنى.

امىن اول كى زامان الى منى يورسا دا،

نېفرتىمى يورا بىلمە يە جكدىر،

قوجالدىقجا،

نېفرتىم جاوانلاشا جاقدىر.

اۆرەگ

اۆرەك دۇداق دئىيل كى،

بو جاغىندا،

بىر قۇندارما گۆلوش،

چىچكلندىرەسن،

اۆرەك،

گۆز دئىيل كى،

اۈنو دۆشگولو گۆرسە دەسن،^{۱۱۲}

اۆرك،

دووارلار

۱۷۳

دۇققوز قات گۇيۇ،
اياغى نىن آلتىنا قۇيان شاعىر دئىيل كى،
بۇيلانىب سنىن اياغىندان اۇپسۇن.
اۆره يىن غزلى نىن،
ايكى ردىفى وار،
يا محبّت!
يا نىفرت!

ايتىك

اوشاقلئقدا،

گۆوه نديگيم،

بش قيرانلىق بايراملىغين،

بىردن - بىره يۇخ اولماسين،

اونوتمارام.

ايندى ده وار،

هر ايل بايرام،

پول ايچينده اويناسام دا،

ايتيرديگيم يادا دۆشر.

من خالقئمام،

خالقئم دا من،

اؤدور ايندى،

ايتگين گئدن گؤنلريمدن يازماق،

منه قانئق وئرمز؛

من تاريخين سفره سيندن،

قييمه - قييمه

اتلريمى آختارئيرام.

من خالقئمى آختارئيرام،

خالقئم منى.

ايتگين گئدهن گؤنلريمى تاپمايئنجا،

بارئشمازام،

خالقئم ايسه،

بارئشمازدير.

قاناد

منه وئردى بىر قاناد،

دئدى:

پىرلا اوچگونان،

دئدىم قاناد بىر اولسا،

قاناد دئىل،

قويروقدور.

دووارلار

۱۷۷

تاریخ درسی

سن او خود و غون تاریخ لرده،

سنی،

سارایلاردا گز دیر بیلر؛

امما من سنی،

سارایلارین ائشیگینده،

گزدیره جه یم.

او یئرلرده کی،

جیر تدانلیق،

همیشه،

جان قیمتینه ایمیش.

دووارلار

۱۷۸

قۇندارما

اۇنا آجلىقدان دئديم،
آلئينا دۆيون سالمادى.
شئلىكدن دئديم،
دۇداغى دا قاچمادى.
خالواسى،
دۇغولما مئشدان چالئنان،
يازىق بىلمە بىردى كى،

دوورلار

۱۱۳
آرایثر، گۆر آواراسیدیر.

اؤ بیلمه بیردی کی،

بیرجه،

قۇندارما گۆلدور کی،^{۱۱۴}

یازینان، قیشی،

جدی توتماز.

يئنه ده دووار

سن منيم طالعيمه باخ،
گوڙلری نین درین لیگینده،
غریب لیگیمین پتاواسینی،
آچماق اوچون،
اوجا نردووان گره ک تیکم،
نردووانیثمی دایاماغا،
یامان یارا کیمی،
دووارا،
یالوارام گره ک.

جىلىز ھاوا

بو ھاوا جىلىز دىر، ياغماز،^{۱۱۵}

قارانلىق شەھردە،

تانىشلار يىن قاپشىنى تاپماق اولماز،

ھارادان بىلمك اولار

ھانكى قاپى نىن آرخاسىندا،

بىر اورەك سندن اوترو چىرپىنير.

فئار ياخماغىنان،^{۱۱۶}

تورپاغا ياخىلماغىن بىر دىر؛

امما نه ائله مك،
الى ال اۆسته قويماق دا اولماز،
جيليز هاوا اۆره ييني سيخماسين،
دوردوغون يترده شاملار كيمي گتتمه يي اؤيره ن،
سنين اۆره يي نين دؤيمه سي،
سنى ايسته مه ين لر ين يوخوسونو قاچير داندير.
اؤنلار ياخشى بيلير لر،
كى سرولر قارانليقتا دا،
ائله سرولر كيمي نفس چكر لر،
سؤيؤدلر كيمي يوخ.
بيليرم كى شه هرده اولدوغومو بيلير سن،
بيليرم كى يولومو گؤدور سن،
قاپى نين آرخاسيندان يانا چكىلمه،
اييىنى چكه - چكه ياخينلاشيرام.

اياقلى سو

اياقلى سو،	
يثرىدىكجە يۇلونو تاپار،	
سۆرون دوکجە،	
۱۱۷ يانقىدان قورسانمىش،	
كۆللارین اۇدونو آلا،	
قورولوغا، دۆشن بالىق كىمى،	
اۋزونو چايا دا سالار،	۱۸۴

امما،
من،
دریا یوخوسونو گۆرهن،
ایاقسیز گۆلمشلی،
ایاقلاندی‌یریب،
دنیزه چاتدی‌یرماقدیر ایشیم.

دییہ ردیم

دییہ ردیم من،

قیشین آدین،

سۆزلۆک لردن سیله جه یم؛

دییہ ردیم من دۆرد فصیله،

یاز دۆنونو بیچه جه یم؛

دییہ ردیم من،

قان - قان دییه ن سیلا حلائی،

بارماقلیقلا آر خاسیندا سۆزه جه یم.

دووارلار

دئدیکلریم ترسه بیتدی،
یا زگورمه دیم،
دیزلر اوسته،
آرزی کؤکلۆ ساز گورمه دیم.

*

هله لیک من توتوقلو یام،
آچئق گزیر هۆرور سیلاح.

نە ایدیک نە اولدوق

دووارلا ساواشماغا یارانمیشدیق،

دووارلارا خاطر ایندی،

ساواشیریق.

هارادا اکیلدیک،

هارادا بیتدیک.

دووارلار

۱۸۸

ھایاندا سان؟

اۆلكەدن اۆلكە يە،

اوزونلو ايل لر،

باخيشلارى،

اعتدالى معنا ائله ين،

گۆزلىرى نين دالى سيجا گزيرم،

ھایاندا سان؟

۱۱۸
قيسيردير دۆنياميز،

بيزيم اۆگۆزدن.

اونسوز آيثرمايير،

ايريني دۆزدن.

امام رضا حضرتلىرى نين دۇغوم گونو.

۱۳۸۰ / ۱۱ / ۵

پاخىل گۈيلەر

پاخىل گۈيلەر،

اۆرەيى نىن پاخىرىنى،

«حيدر بابا» اۆزەرىنە تۆكۈب دىدى:

«گۈردۆن نىجە داشلارنى،

قارتالى نىن كۈلگەسىنە حسرت قويدوم!»

«حيدر بابا»

پاخىل گۈيۈن اولدوز دۈلو اتيپ،

قارتالىنىن تۆكلىرىنى اتيپ دىدى:

بىر اوۋوج تۆك، قارتالئىمدان آلسان دا، سن
دۆنيا واركن...

ايزلرینی داشلارئىمدان سيلنمزن سن.

قارا گوۋيون اته يينده،

ايلدئيرىملار چاققىشىدىلار.

قارا بولود،

بىر هۇنكۆروب، مين آغلادى.

گوۋز يوممادان، سنلر آخىب،

قارتال ايزين، ياماجلاردان سيلر اولدو.

"حيدر بابا"

باخىب - باخىب گولومسه دى:

يازيق دارگوۋزا

فرهادلارين كۆلونگونون ايزلرینی،

ياغيش ايله سيلمك اولار،

محببتين قازماسى ايله...

قازدئيرىلميش يارين آدين،

سيلمك اوچون ياغيشين وار،

ياغدئيرگينان!

امما بىردن "حيدر بابا"

ماتم دولو گوۋزلرینی گوۋيه توتوب،

بئله دئدى:

كافر دىنلى، پاخىل دارگوز!

اته يىمدن كۆسدوردويون او قارتالا،

من بۇر جلويام،

آلاها باخ!

بىر گۇرۇملوك اونو قايتار،

من بۇر جومو وئريم گئتسين.

گۇي دىنمه دى،

"حيدر بابا" دۆشوندوكى،

آغىر بۇر جون شله سىنى،

آيرىلغىن بۇيو قدهر،

كۆره يىنده داشىيا جاق!

كېچىلىر انسان

اۆلۆم دوواريىندا،
دۆلانىر مۆتور،
اۆلۆم دوروخسايىر،
اۆلۆم آخسايىر.
اۆلۆم كېچىلدىكجە،
چۆره يە خاطر،
انسان دا كېچىلىر.

دووارلار

۱۹۳

اۋ سۆز

سنى دئيرم

و

سنى يازىرام،

ابى

عارى يثيب،

شرفى چينيندن اتان،

موش فضلەسى،

دووارلار

۱۹۴

بوز بللهسى.

*

تارىخىن ھانكى قاتىنداسان،

بو گۆندەسن،

دۆندەسن،

صاىاحداسان،

ھىيانداسان،

باشىنى دىك توت،

گلدى داشىم.

آل پايىنى اى اوزۆنە دە ھىرام تۆن بە تۆن.

بارىشمازىن معناسىنى دۆشوندون مو؟!

قوى گىت!

بو گىدىن معناسىنى،

ياخشى بىلىرسن سن!

اۇ سۇزا!

دئدیم اینانمادیلار

من اؤنلارا دئدیم

کی

صابا حسیزلارین فئللرینه اویماشین.

اؤنلار،

تکجه گوڭک لریندن آشاغی یا خاطیر،

دیریدیلر.

*

امما،

سؤزومه توفنگ آشیران تاپیلمادی.

دووارلار

۱۹۶

جىزىق

سن،

داشىنى دۆشۈنە وئىردىغىن دۆنيالاردا،

دۆشۈنچەنىن يۇللارينا،

خىجراكىرلر،

شۆشە اۇوخارلايىرلار.

اۇ يىرلردە،

باشلارنى سقىف اينن اۇلچۆرلر.

...و سن،

اۇنلار ئىن اۇلچۇلر ئىنە ئىرلش مە ئىندە،

سقف لىرىنى اوجالتماق ئىرىنە،

سنى سىندىر ئىرلار.

دۆزۈم

كۆرپەم،

داشدى ئيرىلسان دا،

داشما.

هەلەلىك كىنەلرینی اونوتماغى،

دۆرد فصیلدن اۆیره ن.

بوز نفسلى قیشین بوز نفسلرینه قاتلاش؛

أمما،

ایستی نفس ألماغا فیکیرلش.

گۆن گلر كى،
دۇنمامىش فېكىرىنلە،
قىسى،
اياغى نىن آلتىندا آخان،
چايلارا بوراخارسان.

قىش چىخار،
قرەلىك كۆمۆرە قالار.

يۈخو

۱۱۹
چۈۈ سالىندى،

سس دۆشۈدۈ

كى

اۈگۈرۈنۈردە كى دوۋارين اۈتاييندا،

آزادلىق پايلاينير.

قۇراق ايللرين بيتگى لرى،

آرابير،

اۈ يثرە داشيندىلار.

دوۋارلار

۲۰۱

اۋلچۆ بىر قىزىل گۆلدان ايدى،

بۆلن باغوان،

شاھ گۆدوگچو!!

گۆلدانداكى آزادليغينا گۆۋەنن بىر چىچىك،

گۆزلرىنى اۋغوشدورا - اۋغوشدورا،

بىر سحر يوخوسونو،

اوزاقلارداكى چىنارا دئدى.

*

چىنار يوخوسونو بئله يۆردو:

۱۲۰
باجا: گۆزۆنون ايشيغى دىر.

قىچ دا: اۆستونە آغناديغىن چۆنبلتمە،

طالعيندە دووار گۆرۆنور.

بىر دە،

گۆلدان اينجى مەسىن،

قىچى نى يىغ، اياغىن آزادليقدان

ايشيگە چىخماسىن.

اۋزۆنە دە وئر اۆزلىك سالىن لار.

ائشیدیپ ائشیدیلمه مگ

بو فلک! نه فلک!

نه یامان فلک.

یئته نه یئتمه زه قورور بیر کلک.

باش یوخذور داشیندان سینماسین اونون.

منیم ده فلک دن آلدیغیم پاییم،

اؤلوبدور،

ائشیدیپ، ائشیدیلمه مگ.

قوزئی گئجه لرده،

سوکوت فرشینه،

دینلن مز سنسیمدن سالتیرام ایلمک،

بونا دا مۆمكوندور سىنى شىب دۆزمك؛
قۇرخولو گىجە دە يالقىز يۇلچويا،
قارداشداش باش اولان،

سسى دىر يۇلداش.

سۆرگۈندە مەنە دە سسىم دىر قارداش.

*

آناما دئمشىدى بىر فاللا باخان:

بو اوشاق،

نە اولر نە ايتر آنا!

اكوان دئو قاپى سىن تانىماز اونون.

سىرتىلان جىن لر دە تۇخونماز اونا.

ئىك اونون باشى نىن يازىسى بودور:

تا واردىر،

ائشىدر، ائشىدىلمز او.

گۆن گلر سسىنى ائشىدر هامى،

لىك آشار او گۆندە،

قىرقى شىروانى.

سسى نىن عۆمۆرو باشلانان گۆندە،

عۆمۆرون قىچىندان،

آچىلار كۆندە.
۱۲۱

لغت لار و آچىقلامالار

- ۱- ھۇيوخموش: حئىرتە قاپلىمىش
- ۲- دانقاز: دىنگە و چلىمسىز قاباران
- ۳- قۇناق قارداش بىر قۇندوغون جان اول: بىر دئىم دىر يعنى اياق اوچو
گۇروش ائلەين قۇناق
- ۴- قاشقا: دىك باش. متكبر
- ۵- قوزقون: لئشە قۇنان بىر قوش
- ۶- توتوقلو: محكوم، اسير
- ۷- ياساق: حرام
- ۸- گل بو داشلارى اته يىندن توك: بىر دئىم دىر يعنى بو فيكىرىندن ال چك
- ۹- اوكسوز: يئىم. دەدەسىز نەسىز
- ۱۰- ياراق: سىلاح. اسلحە
- ۱۱- اسرتدى: مست اتتى. سرخوش اتتى
- ۱۲- ونگىلتى: ايتىن دالىسى اوزلمەدن ھورمەسى
- ۱۳- اويناش: فاسق
- ۱۴- ياساقسىز: حلال
- ۱۵- قىزجىغاز: قىز خىيلاغى
- ۱۶- سئوگى: محبت. عشق
- ۱۷- اوزونو سۇيوتمازدى: ھوسىنى سۇندورمىزدى
- ۱۸- كسىم: باج و خراج
- ۱۹- صبىر: صبىرداشى

- ۲۰- پوسگورمك: فيشقيريب سېمك
- ۲۱- فيرتيناسيز: بلاسيز. مصيبت سيز
- ۲۲- بۇلوم: مرز
- ۲۳- پۇرتوشمك: قيزارماق
- ۲۴- ايرى: يىكە
- ۲۵- قۇندارما: مصنوعى
- ۲۶- قيرۇولو: سۇيوقدان بوز باغلايان شوشە
- ۲۷- آيشقا: پنجرە
- ۲۸- امليک: سودامەر
- ۲۹- اۇلمازين اۇلاسيدير: بير دئيمدير يعنى محالدير
- ۳۰- امزيکلى: بالالى سودلوننە
- ۳۱- ائيمەسى: محبتى نين داشماسى. مثيل گۇسترمەسى
- ۳۲- ائيديرمە بيزى: بيزدە مثيل اۇياتما. شوراهيميزى سالديرما
- ۳۳- لۇوقا: قودورقان و يئرسيز ازديريلن
- ۳۴- كۇورەك: تئز سينان و اۇلوشگەين
- ۳۵- بولاق اوتو: بولاق گۇزونندە و لام آخان سولارين قيراغيندا بيتن بير يئمەلى اوت
- ۳۶- گۈوونمك: افتخار ائلمەك. اۇيونمك
- ۳۷- بوز بالتاسى: سالىم. ساغلام
- ۳۸- سيجيراما- سيجيراما: بۇللو. حدسيز و حسابسيز
- ۳۹- وەرھۇولاتماق: ازديرمك. هئديكلنديرمك
- ۴۰- آبيدە: مقدس يئر. اۇجاق
- ۴۱- اۇتمك: كئچمك
- ۴۲- گۇزگۇز ائتمك: گيزليجه. كيمسە بيلمەدن
- ۴۳- آدامليغى هۇيلامازديق: آدامليغى آلايا توتمازديق

- ۴۴- آلاى: قوشون
- ۴۵- سۇولانماق: ايتيلمك
- ۴۶- كوپ قارىسى: اوشاقلار ناغىلىندا بىر شر داغارجىغى اۇلان كوپه مینن و
ايسته دىيى يئرلرده حاضير اۇلان قارى بىر ارواد
- ۴۷- قورتلاق بئىين: باشلارى اييله نيب قوردلانميش. فاسد
- ۴۸- دۇغو: مشرق
- ۴۹- باتى: مغرب
- ۵۰- قوزئى: جنوب
- ۵۱- گونئى: شمال
- ۵۲- سىنيلمه ين: هضم اؤلمايان
- ۵۳- اولو: اوجا، هوندور
- ۵۴- يابانجى: اوزگه. غريبه. تانيماز
- ۵۵- سۇسدورماق: لال ائله مك. دانیشان دىلىنى كسمك
- ۵۶- دوواخلى: ماسكالى
- ۵۷- اولومسوز: الدهه اؤلمايان. محال
- ۵۸- دورومسوز: وفاسيز. سۇزونون اوسته دورمايان
- ۵۹- كندير: ائشىل مئش قيريلمايان ايپ
- ۶۰- لته چين: لئيم. نجيسه قۇنان
- ۶۱- چارلى - چپراز: بيچه - بيچه. كسه - كسه. ساغلى - سؤللو
- ۶۲- لۇوقالانيرلار: ازىليب و قۇدوقلانيرلار
- ۶۳- سال: قبير داشى
- ۶۴- پيرسى مئش: قارىشمئش. پۇزغون
- ۶۵- آراچى: دللال
- ۶۶- سيجىللىيه قۇل چكىمك: اولوم حۇكمونو بيلديرمك
- ۶۷- اۇتگه: اۇد. (زهره)

- ۶۸- ھۆلەسك: تله سيك. ايچى دۇيونه - دۇيونه
- ۶۹- يووين: اوسار
- ۷۰- قاشقا: بو يترده آتین آلىنى
- ۷۱- مورگولهين: يوخو دۇين. ياريم اۇياق
- ۷۲- ايلغيم: سراب
- ۷۳- بارينماق: فايدالانماق
- ۷۴- آدا: جزيره
- ۷۵- گيرمان: دئشيلمز يارا
- ۷۶- سورگون: تبعيد اولموش. نفي بلد
- ۷۷- سورگون بوروتدورمك: نفي بلد ائله مك
- ۷۸- قيزيرقانماق: مضايقه ائله مك
- ۷۹- دهلى لر: كوراوغلونون باشينا ييغيشان قهرمانلار
- ۸۰- گؤلمش: سو ييغيلان چوخور يئر
- ۸۱- سوزمك: تاماشا ائله مك
- ۸۲- پورچوم: عئيب
- ۸۳- شيرين: خسرو و شيرين. شيرين و فرهاد
- ۸۴- مان: عئيب
- ۸۵- دوواق: نقاب. ماسكا
- ۸۶- دوزاق: زيندان
- ۸۷- گۆزه تچى: گودوكچو
- ۸۸- قاداقسىز قاداقليلار: زنجيرسىز اسيرلر و توتوقلولار
- ۸۹- قوروم: شيطان تۇرلارينين اوستونه ياتميش هيس و تۇزكى تاواندان ساللنار
- ۹۰- هيز باخيش: حرام باخيش
- ۹۱- قىيماق: گۆزو قيرپماق. ياريم آچىق گۆزايله باخماق

- ۹۲- دىنجلەمك: استراحت ائەلەمك
- ۹۳- بۇدەرەمە: اياغىن زۇيمەسىن انشاءاللە
- ۹۴- آرازان: خۇشبخت
- ۹۵- آلپ- ارنلر: قەرمانلار. قۇچاقلار
- ۹۶- تۇپۇق- دۇيەر ساچ: اياقلارین اوستونە أنن ھۇرۇك
- ۹۷- شۇراہ: مئىل
- ۹۸- دۇنرگە: چىرخ (فلک)
- ۹۹- سۇي: نسل. تۇرە
- ۱۰۰- شۇوكە وئىرىر: قۇل بۇداق آتیر. جوانە وئىرىر
- ۱۰۱- ھۇندۇر: اوجا
- ۱۰۲- تىخىنىبىدیر: آدام، آدام اوستونە آغناشىبىدیر. ائینە سالماغا یئر یۇخدۇر
- ۱۰۳- قۇلاق سىرغا: گوشوارە
- ۱۰۴- امزىك: دۆمۇك
- ۱۰۵- دىشەرە: ائشىگە
- ۱۰۶- ماھانا قۇتۇسۇ: قىدىم بىر آروادىن الی بىرکدە قالاندا اوشاغىنى باشىندان ائەلسىن، اۇنو قۇنشۇ و یا بىر تانىش ائوینە گۇندەرردى و دىیردى كى گىت فىلانكس خالاندا اۇ ماھانا قۇتۇسونو آل گتیر. اۇ آدام بىلردى كى بىر نىچە ساحات اوشاغىن باشىنى بند ائەلمەلىدیر. (پى نىخۇد سىياھ فرستادن)
- ۱۰۷- یۇرار: تەببیر ائدەر
- ۱۰۸- یۇرما منى: منى خستە ائەلمە
- ۱۰۹- اۇدۇم یارىلاچاق: باغرىم چاتلاياچاق
- ۱۱۰- قۇل داغلى اۇلماق: قىدىم درویشلرین اصطلاحلاریندانىر. سالىك بىر مەرھلە یە چاتاندا، باش درویش (پىر) بىر اۇددا قىزارمىش مۇھورایلە اۇنون قۇلونون چىسىنە قۇووشان یىرى داغلار یارمىش و بو اۇزلۇیوندا بىر مقام ايمىش.

۱۱۱-اۆلای: واقعیّت

۱۱۲-دوشگولو: خومار (باخیش)

۱۱۳-آرایثر، گۆر آواراسی: او آدم کی هئچه ده یمز و اۆلو کیمی دیر امما
قویلانماقا مزار تاپانماییر، یعنی دیریلیکده اۆلوبدور. دیرلر: «فیلان کس ده
آرایثر گۆر آواراسیدیر».

۱۱۴-قۇندارما: مصنوعی. الله قاییرما

۱۱۵-جیلیز: خسیس

۱۱۶-فنا: فانیس

۱۱۷-قورسانمیش: آلاو چالمیش. آلازلانمیش

۱۱۸-قیسیردیر: دۇغمازدیر. عقیم دیر

۱۱۹-چۆو سالیندی: خبر یئتیشدی

۱۲۰-باجا گۆزونون ایشیغیدیر: باشینا بۆرک کئچیدیر. ترسه سینه باشا

دوشوبسن

۱۲۱-آچیلار کونده: آزادلیغا چىخار. اۆلر و دونیادان گئدر

نشر اوحدی

قیمت : 50000
شایک : ۳ - ۴ - ۹۶۴
ISBN: 964 - 8234 - 04 - 3